

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему:

**Лінгвостилістичний аналіз політичного дискурсу (на прикладі промов
президентів США Джозефа Байдена та Дональда Трампа)**

Виконала студентка II курсу, групи МА-2

спеціальності: 035 Філологія

спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

Лавренюк Анна Юріївна

Керівник: кандидат психологічних. наук, доцент

Ковальчук Інна В'ячеславівна

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2025 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

Острог – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	7
1.1 Підходи до тлумачення дискурсу	7
1.2 Розвиток та класифікація дискурсу	12
1.3 Функції та стратегії політичного дискурсу	17
1.4 Жанрові особливості політичної промови	26
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА	33
2.1 Загальна характеристика дискурсу Джозефа Байдена	33
2.2 Синтаксичні та морфологічні засоби	38
2.3 Лексико-стилістичні особливості промов Джозефа Байдена	43
РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОМОВ ДОНАЛЬДА ТРАМПА	54
3.1 Характеристика політичних промов Дональда Трампа	54
3.2 Синтаксичні та морфологічні засоби	59
3.3 Лексико-стилістичні засоби у промовах Дональда Трампа	64
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Актуальність дослідження. Політична мова є важливим інструментом, що використовується для організації та впливу на свідомість та думки громадян. Вона є засобом контролю та регулювання соціальних процесів у суспільстві. Промова, як основна форма усного публічного виступу, зазвичай виконується лідером із метою вираження власних поглядів або надання аналізу важливих подій та явищ, що потребують обговорення. Отже, роль політичного дискурсу в сучасному суспільстві та його вплив на громадську думку постійно зростає.

У Сполучених Штатах Америки політична риторика має важливий вплив на електоральні процеси. Джозеф Байден і Дональд Трамп представляють дві протилежні політичні платформи, що відображається в їхніх комунікативних стратегіях. Аналіз лінгвостилістичних особливостей їхнього дискурсу дозволяє розкрити, як мовні прийоми формують політичний імідж і як політична риторика використовується для зміцнення підтримки серед виборців.

Метою дослідження є аналіз лінгвостилістичних особливостей політичного дискурсу на матеріалі промов Джозефа Байдена і Дональда Трампа. Для реалізації поставленої мети передбачено наступні **завдання**:

- Дослідити наукові підходи до тлумачення, аналізу та класифікації політичного дискурсу;
- Проаналізувати стратегії політичного дискурсу;
- Визначити особливості жанру політичної промови;
- Розглянути роль стилістичних та риторичних засобів у формуванні іміджу політичного лідера;
- Проаналізувати основні синтаксичні та морфологічні засоби, використані Джозефом Байденом і Дональдом Трампом у публічних промовах;
- Дослідити лексико-стилістичні особливості промов президентів.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс президентів США Джозефа Байдена та Дональда Трампа, представлений їхніми офіційними публічними виступами.

Предметом дослідження є лінгвостилістичні особливості політичних промов Джозефа Байдена та Дональда Трампа, зокрема риторичні прийоми, стилістичні засоби та прагматичні аспекти.

Під час здійснення дослідження було використано такі **методи дослідження**:

1. Статичний метод для збору та аналізу стилістичних одиниць (метафори, порівняння, фразеологізми та гіперболи);
2. Описовий метод для вивчення мовних явищ на основі їх системних парадигматичних і синтагматичних зв'язків;
3. Лексико-семантичний і синтактико-стилістичний методи з метою аналізу мовних одиниць у промовах політиків;
4. Порівняльний метод для зіставлення комунікативних стратегій президентів та визначення відмінностей між ними.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що попри розмаїття наукових праць з політичного дискурсу США, було досліджено особливості політичного дискурсу 21-го століття на матеріалі сучасних промов Дональда Трампа та Джозефа Байдена, а також проаналізовано комунікаційні стратегії та використані для їхньої реалізації синтаксичні, морфологічні, лексико-стилістичні засоби президентів у боротьбі за електорат.

Теоретичне значення роботи полягає в узагальненні лінгвістичних характеристик, що притаманні політичному дискурсу та особливостей їх використання у президентських промовах.

Практичне значення дослідження визначається тим, що результати нашої роботи можуть бути використані у майбутніх дослідженнях лінгвістичного характеру в сфері сучасного політичного дискурсу США. Наукова праця може бути корисна для викладачів політології, англійської

мови та студентів цих спеціальностей. Напрацьовані здобутки також можуть слугувати матеріалом для аналізу інших політичних виступів.

Апробація дослідження. Робота була представлена на студентській інтернет-конференції: «Лінгвосоціокультурні аспекти комунікації», що відбулася 20 березня 2025 року та була опублікована у збірнику студентських наукових праць «Студентські наукові записки» НаУОА. Також була опублікована стаття «Риторичні стратегії в промовах Джозефа Байдена та Дональда Трампа: аналіз впливу на електорат» в студентському науковому журналі «UNIVERSUM» 20 жовтня 2025 року.

Структура наукової роботи складається зі вступу, трьох розділів, десятих підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 90 сторінок, з яких основна частина – 75 сторінок. Список використаних джерел налічує 68 найменувань (8 сторінок).

У вступі зазначається актуальність обраної теми. Вступ також містить мету, та завдання та методи дослідження, які сприяють досягненню мети наукової праці. Також розкривається практичне та теоретичне значення, наукова новизна, апробація та структура магістерської роботи.

У першому розділі зазначені підходи щодо тлумачення та класифікації дискурсу, зокрема політичного, його основні функції та стратегії з тактиками реалізації, а також жанрові особливості політичної промови. **У другому розділі** дослідження сфокусоване на лінгвостилістичних особливостях політичних промов Джозефа Байдена, зокрема це класифікація синтаксичних, морфологічних, лексичних та стилістичних засобів. Також проаналізовано ключові слова в інавгураційній промові президента. **У третьому розділі** проводиться дослідження та аналіз лінгвостилістичних особливостей та засобів у політичних промовах Дональда Трампа, зокрема це класифікація синтаксичних, морфологічних, лексичних та стилістичних засобів. Також проаналізовано ключові слова в інавгураційній промові президента.

Підсумки роботи вказані у **висновках**. У додатках подано матеріали щодо театральності політичного дискурсу, ключових слів, використаних в інавгураційних промовах обох президентів та порівняння простих та складних речень у зверненні Дональда Трампа до світових лідерів.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1 Підходи до тлумачення дискурсу

Поняття «дискурс» (з лат. *diskursus* – міркувати) використовується як предмет дослідження у різних гуманітарних науках, проте воно ще не набуло однозначності у лінгвістиці. Різні науковці продовжують пропонувати власні трактування дискурсу.

Ще у 50-х рр. XX ст. лінгвіст З. Гарріс публікує статтю «Discourse Analysis», у якій він запропонував цей термін для аналізу мовних одиниць, довгих за одне речення [51, с.2]. Пізніше французький вчений Е. Бенвеніст використовує термін “discours” як будь-яке висловлення, у якому є адресат та адресант, що хочуть впливати на останнього. Для нього дискурс є процесом використання мови, що веде до створення тексту, де важливими є не тільки слова, а також їх функціональне значення в процесі взаємодії між учасниками комунікації [56]. Відтак, він підкреслює динамічність і соціальну природу дискурсу.

М. Фуко продовжує ідеї свого французького попередника та виокремлює декілька дискурсів для кожної дисципліни (політичний, кліматичний, економічний). На його думку, дискурс – сукупність висловлювань однієї системи формацій. Він вважає дискурс важливим інструментом формування влади та контролю, оскільки за допомогою дискурсу визначається, що є правдою або хибним, а також, як ці істини передаються в суспільстві. Згідно з М. Фуко, дискурс є синтезом того, що вже було сказано, і того, що ще не було сказано. Таким чином, дискурс стає елементом соціальної структури, що має потужний вплив на інтелектуальні, політичні та культурні процеси [20].

Р. Якобсон, один з основоположників структурної лінгвістики, визначав дискурс як більш широку категорію, ніж текст чи мовлення. Він підкреслював, що дискурс є частиною більшого комунікативного процесу, який включає в

себе не лише мовленнєві акти, але й соціальні контексти, в яких вони здійснюються. Якобсон вважав, що дискурс охоплює всі комунікативні акти, які взаємодіють між мовцями та їхнім соціальним середовищем [53].

У 1980-х роках спостерігається значне зростання кількості досліджень дискурсу, зокрема в лінгвістиці, що сприяло глибшому розумінню його ролі в соціальних і культурних процесах. Дослідники почали звертати увагу на те, як дискурс впливає на соціальні та культурні процеси, формуючи уявлення про світ, відносини влади та ідентичність.

Ю. Габермас вважає, що дискурс – це вид мовленнєвої комунікації, що критично розглядає цінності та норми соціального життя. На його думку, дискурс не лише є засобом комунікації, але й процесом, що дозволяє учасникам обговорення оцінювати і, за необхідності, змінювати існуючі соціальні структури та практики [6].

Голландський лінгвіст Т.А. ван Дейк вважає, що дискурс – це комунікативне явище, яке поєднує текст (усний чи письмовий) та екстралінгвістичні фактори (цілі спікера, його думки, установки, уявлення про світ), які необхідні для розуміння тексту. Таким чином він вказує на важливість екстралінгвістичних факторів, які дозволяють повноцінно зрозуміти значення комунікації. Ван Дейк переконаний, що дискурс може відображати культуру та менталітет.

Науковець також наголошує, що поняття дискурс є «fuzzy» (неясним), що притаманно складним феноменам. Тому поняття дискурсу, за його словами, потребує більш гнучкого підходу та врахування різних факторів, що можуть впливати на його розуміння. Це, зокрема, передбачає врахування соціальних, когнітивних, культурних та ситуаційних аспектів, які взаємодіють у кожному конкретному випадку комунікації [48]. Цей підхід акцентує, що дискурс не є лише лінійним передаванням інформації, а є взаємодією між текстом і тим, хто його сприймає, де вплив на розуміння здійснюється через наявні у того, хто слухає чи читає, знання, установки та інтерпретаційні рамки.

Текст у цьому контексті можна розглядати як вихідний елемент, що пов'язаний із соціальними, культурними та когнітивними процесами.

М. Стаббс виділяє три основні характеристики дискурсу: 1) у формальному відношенні дискурс є мовною одиницею, що перевищує за обсягом одне речення; 2) з погляду змісту дискурс пов'язаний з використанням мови в соціальному контексті; 3) за своєю організацією дискурс є інтерактивним, тобто діалогічним [26].

Українці також зацікавлені у трактуванні дискурсу вже декілька десятиліть. Велика кількість вітчизняних науковців (Бацевич Ф.С., Лук'янець В.С., Серажим К.С., Єрмоленко А.М., Почепцов Г.Г., Шевченко І. С.) зверталися до дискурсу у своїх працях, намагаючись дати йому універсальну дефініцію. Вони досліджували дискурс не лише як мовне явище, а й як інструмент соціальної комунікації, політичного впливу та маніпуляцій. Їхні роботи допомогли вивести дискурс на новий рівень наукового осмислення, а також визначити його зв'язок із іншими соціальними та культурними процесами.

Згідно з думкою деяких українських дослідників, дискурс можна розглядати як єдність мовленнєвої практики (діалогу, полілогу, взаємодії між учасниками) та контексту (середовища, місця, топосу), в якому ця взаємодія розгортається. В межах дискурс-аналізу, будь-який дискурс є водночас лінгвістичним і соціокультурним феноменом. Він виникає та розвивається в соціумі, життєвому досвіді людини, здатний активно впливати на соціокультурне середовище.

К.С. Серажим дає доволі широке визначення та вважає дискурс соціолінгвістичним феноменом, який детермінується різними чинниками (соціокультурними, політичними, психологічними тощо) та має лінгвістичну та екстралінгвістичну (знання про світ, мету адресанта) структуру. На її думку, за допомогою дискурсу між мовцем та слухачем розгортається спільний світ [18].

В. С. Лук'янець вважає, що цей вплив дискурсу на суспільство може бути як позитивним, так і негативним, і в окремих випадках навіть згубним для самого соціуму [14]. З одного боку, він може сприяти соціальній гармонії, формуючи конструктивні уявлення та підтримуючи позитивні зміни. З іншого боку, дискурс може використовуватися для маніпуляцій, поширення деструктивних ідеологій або утримання соціальної нерівності, що призводить до негативних наслідків для суспільства. Тому важливо звертати увагу на те, як використовуються дискурсивні практики. Для збереження здорового соціуму, необхідно забезпечити критичне ставлення до дискурсу та активно запобігати його використанню на шкоду громадянському розвитку.

Як зазначає Ф. С. Бацевич, поняття дискурсу розглядається в межах двох підходів: дискурс – текст і дискурс – комунікація. Це тип комунікативної діяльності, який має різні форми вияву (усна, писемна, паралінгвальна), відбувається у межах конкретного каналу спілкування та регулюється стратегіями учасників [1].

Щодо зведення дискурсу до мовлення, І.С. Шевченко розуміє мовлення як мовленнєву діяльність, тоді як дискурс він визначає як мовлення, яке відбувається в контексті соціальної та мисленнєвої діяльності. На думку науковця, дискурс є інтегральним феноменом, що поєднує мисленнєво-комунікативну діяльність, яка протікає в широкому соціокультурному контексті. Дискурс охоплює як процес, так і результат, характеризуючись континуальністю та діалогічністю [2].

Словники “Collins” пояснюють термін «дискурс» варіативно [45]: 1) розмова, вербальна комунікація; 2) формальне трактування предмета в усній чи письмовій формі; 3) одиниця тексту, яка використовується лінгвістами для аналізу лінгвістичних явищ; 4) усна або письмова комунікація між людьми; 5) природно усна або письмова мова в контексті, особливо під час аналізу текстів в повному обсязі. Отже, ця лінгвістична категорія може бути як комунікативним процесом, так і текстом.

Сфера вживання поняття «дискурс» є надзвичайно широкою завдяки його багатоаспектності, що дозволяє застосовувати цей термін у різних контекстах та дисциплінах. В залежності від специфіки дослідження, виокремлюють різні види дискурсу, серед яких можна виділити:

- педагогічний, що виникає в процесі навчання та виховання. Він має на меті не лише передачу знань, але й формування уявлень, моральних і етичних принципів у учнів;
- політичний, що використовується політичними діячами для формування громадської думки, мобілізації електорату, переконання та маніпулювання аудиторією;
- науковий, що використовується в наукових колах для передачі нових знань, теорій, результатів досліджень;
- юридичний, який використовують юристи та правознавці для оформлення правових актів, угод, законів, судових рішень та інших юридичних документів;
- медіа-дискурс, що відображає специфіку комунікації в засобах масової інформації.

Кожен з цих видів має свої особливості, які визначаються специфікою функціонування мови в межах певних соціальних, професійних чи культурних контекстів.

Зважаючи на різноманітність дефініцій, що пропонуються різними вченими, ми вважаємо, що дискурс розглядається з різних ракурсів: як мовна практика, як соціокультурний феномен, як інструмент комунікації та як частина соціальної взаємодії. Мета лінгвістів полягає не в тому, щоб заперечити поняття, запропоновані попередниками, а, навпаки, доповнити та розширити їх, враховуючи нові аспекти взаємодії мовленнєвих актів і соціальних, культурних, психологічних факторів. Це дозволяє створити більш гнучке і комплексне уявлення про дискурс, яке включає в себе не лише мовні, а й екстралінгвістичні фактори, що впливають на процес комунікації.

Проаналізувавши підходи до розуміння дискурсу, запропоновані українськими та зарубіжними науковцями, ми дійшли до висновку, що поняття «дискурс» можна розглядати в таких аспектах:

- як текст або текст у контексті дискурсу;
- як еквівалент мовлення – сукупність висловлювань, спрямованих на виконання конкретної задачі;
- як бесіду – процес спілкування між адресатом і адресантом;
- як комунікативну подію;
- як необмежену кількість висловлювань з огляду на конкретну позицію мовця.

Отже, різноманітні підходи до тлумачення дискурсу сприяють формуванню більш повного уявлення про його функціонування в суспільстві та культурі, і відкривають нові горизонти для подальших досліджень у цій галузі. Це дозволяє лінгвістам і соціологам глибше розібратися в механізмах комунікації, які лежать в основі політичних, медіа, правових та інших форм дискурсу, виявити стратегії маніпуляцій та пропаганди, а також розкрити зв'язки між мовними практиками та соціальною структурою. Вивчення політичного дискурсу дає змогу краще зрозуміти роль мови в процесах формування громадської думки та політичних змін. Аналіз політичного дискурсу допомагає визначити, як саме будуються образи влади та впливу на масову аудиторію.

1.2 Розвиток та класифікація дискурсу

Дискурс пройшов складний шлях становлення і трансформації, від поступового осмислення у межах лінгвістики до набуття міждисциплінарного статусу.

Поняття дискурсу виникло у науковому обігу ще в 50-х р.р. XX ст.. Відтоді дослідники неодноразово намагалися надати йому універсальне визначення та здійснити його системну класифікацію. Однак ці спроби були ускладнені тим, що тривалий час дискурс ототожнювали з текстом,

розглядаючи його як послідовність зв'язних висловлювань без урахування комунікативного та соціального контекстів. Однак з часом лінгвісти, соціологи, філософи та інші науковці почали вивчати дискурс як більш широкий концепт, який виходить за межі чисто мовних одиниць і відображає соціальні, культурні та політичні процеси.

Вагомий внесок у розвиток сучасних дискурс-студій зробив Т. А. ван Дейк, який поєднав лінгвістичний аналіз тексту із соціальним контекстом його функціонування. Його наукові розвідки знаменували перехід від традиційного опису мовних структур до аналізу взаємозв'язку між мовою, мисленням та суспільством. У працях *Discourse and Context* [48], *Ideology: A Multidisciplinary Approach* [47] та інших дослідженнях учений послідовно доводив, що дискурс не можна розглядати лише як мовний продукт, адже він завжди є частиною соціальної практики.

Він зазначив, що дискурс виконує не лише комунікативну, а й когнітивну функцію, оскільки пов'язаний із процесами сприйняття, осмислення та інтерпретації реальності. Він підкреслював, що мова є засобом відтворення та підтримання соціальної влади, адже через неї формується суспільна свідомість, закріплюються ідеологічні установки та легітимізуються владні відносини. Саме тому дослідник запропонував модель аналізу дискурсу, що охоплює три взаємопов'язані рівні – текстовий (лінгвістичний), когнітивний (психологічний) і соціальний (соціокультурний). Такий підхід дозволив виявляти механізми, за допомогою яких мова впливає на процеси влади, маніпуляції та формування суспільних ідеологій [47].

Наприкінці XX – на початку XXI століття поняття дискурсу вийшло за межі суто лінгвістичних студій і набуло міждисциплінарного характеру. Було започатковано чітке розмежування між поняттями текст і дискурс. Відтоді дискурс почали розуміти не лише як лінгвістичну, а й як соціальну та когнітивну категорію, що відображає взаємодію мови, комунікації та суспільства. Його почали активно вивчати представники психології, соціології, філософії, культурології, політології та медіазнавства. Така

інтеграція пояснюється тим, що дискурс виявився надзвичайно ефективним інструментом для аналізу соціальних процесів, комунікативних стратегій і владних відносин у суспільстві.

Особливої популярності набув напрям критичного дискурс-аналізу (*Critical Discourse Analysis*), який розвивали Н. Ферклаф, Р. Водак, Т. А. ван Дейк та інші дослідники. Основна увага приділяється вивченню того, як мова може бути використана для закріплення або зміни влади, ідеології та соціальних відносин. У межах цього підходу дискурс розглядається як механізм конструювання соціальної реальності, а мова – як активний процес, який дозволяє утримувати або змінювати соціальну реальність, сприяючи впливу на масову свідомість і поведінку.

Н. Ферклаф у праці *Language and Power* (1989) уперше системно обґрунтував ідею про те, що мова є не лише засобом комунікації, а й формою соціальної практики, яка напряду пов'язана з владними відносинами в суспільстві [49]. Лінгвіст виходить із припущення, що мовні структури відображають і водночас формують соціальні структури. Він доводить, що через дискурс влада може реалізовуватися приховано — не через прямий примус, а через контроль над тим, що саме можна сказати, як це сказати та хто має право говорити. Таким чином, дискурс стає інструментом соціального домінування та ідеологічного впливу.

Автор вводить поняття «orders of discourse» (дискурсивних порядків) — системи жанрів, стилів і типів дискурсів, які функціонують у певній соціальній сфері (наприклад, у політичній, медійній чи освітній) [49]. Відповідно, аналізуючи конкретний текст, дослідник має враховувати не лише мовну форму, а й соціальні умови його продукування та сприйняття.

Ферклаф пропонує трикомпонентну модель аналізу дискурсу, яка передбачає:

- Текстуальний рівень — опис лінгвістичних характеристик тексту (лексика, граматики, структура, стилістика).

- Дискурсивну практику – процеси створення, розповсюдження та інтерпретації текстів.
- Соціальну практику – ширший соціальний і культурний контекст, у межах якого функціонує текст.

Саме ця модель стала основою для подальших досліджень у рамках критичного дискурс-аналізу, які поєднують лінгвістичний, соціологічний і ідеологічний підходи [49].

Р. Водак зосереджується на дискурсивних стратегіях маніпуляції, які проявляються в політичній, медійній та інституційній комунікації. У співавторстві М. Меєром вона розвиває дискурс-історичний підхід (*Discourse-Historical Approach, DHA*), який поєднує лінгвістичний аналіз тексту з історичним і соціальним контекстом його створення. Автори підкреслюють, що дискурс не існує у відриві від суспільства – він відображає і водночас формує соціальні структури, політичні процеси та ідентичності [67].

Дослідження *Methods of Critical Discourse Studies* (3-є видання), також є важливим внеском у дослідження дискурсу завдяки чітким методологічним підходам та аналітичним інструментам для аналізу дискурсів у різних соціальних та політичних контекстах. Лінгвісти зосереджуються на зв'язку між мовою та владою, вивчаючи, як мовні практики впливають на соціальні структури і відображають нерівність [68].

Таким чином, у сучасному розумінні дискурс постає як складна багаторівнева система, що охоплює мовні, когнітивні та соціальні процеси. Він є не лише засобом передавання інформації, а й інструментом впливу, формування ідеологій та репрезентації владних відносин у суспільстві. Класифікації дискурсу базуються на різних критеріях – від сфери комунікації до мети висловлювання чи способу організації мовлення.

Однією з найпоширеніших є класифікація за сферою комунікації, у межах якої виділяють політичний, медійний, науковий, педагогічний, юридичний, релігійний, медичний та побутовий дискурси [47]. Кожен із них має власні цілі, учасників комунікації та набір мовних стратегій. Наприклад,

політичний дискурс орієнтований на переконання та вплив на масову свідомість, тоді як педагогічний – на пояснення та засвоєння знань.

За формою реалізації дискурс може бути усним, письмовим або електронним (цифровим). Усна форма характерна для безпосередньої комунікації (розмова, виступ, дебати), письмова – для документів, статей чи наукових робіт, а цифрова охоплює спілкування у соціальних мережах, блогах, чатах, форумах. Р. Водак наголошує на важливості аналізу мультимодального дискурсу, який поєднує вербальні, візуальні та аудіальні засоби комунікації [68].

Німецький філософ Ю. Габермас запропонував власну типологію дискурсу, розглядаючи його як одну з форм комунікативної дії. Він виокремлює п'ять основних видів дискурсу:

- дискурс як форма комунікативної діяльності – це мовна взаємодія, спрямована на передачу знань, інформації або навчання (наприклад, розмова, яка має на меті пояснення, чи заздалегідь організований диспут);
- комунікативна дія, що лише зовні нагадує дискурс – це висловлювання, які мають вигляд аргументованої розмови, але фактично служать засобом ідеологічного впливу чи виправдання певних поглядів;
- терапевтичний дискурс – це особливий тип спілкування, у якому створюються умови для саморефлексії та усвідомлення власних переживань, як-от під час психоаналітичної бесіди між лікарем і пацієнтом;
- нормальний дискурс – це раціональна форма комунікації, яка використовується для обґрунтування чи перевірки сумнівних тверджень або знань, наприклад у науковій дискусії;
- нові форми дискурсу – це сучасні підходи, де навчання відбувається через дискусію, а не лише з допомогою інформаційних повідомлень; прикладом є вільна семінарська дискусія за моделлю Гумбольдта [5].

Щодо структурної організації, розрізняють мікродискурс – короткі мовленнєві акти, і макродискурс – великі комунікативні утворення (інтерв'ю, наукові тексти, політичні кампанії) [29], [57].

Отже, дискурс, як концепт, пройшов складний шлях розвитку і трансформації, зокрема, від лінгвістичного аналізу до міждисциплінарного підходу. Спочатку дискурс ототожнювали з текстом, але з часом він став більш багатовимірним і почав вивчатися не лише в лінгвістичних, а й соціальних, культурних та когнітивних контекстах. Вагомий внесок у розвиток сучасних дискурс-студій зробив Т. А. ван Дейк, який підкреслив взаємозв'язок між мовою, мисленням і суспільством. Дискурс став важливим інструментом для вивчення соціальних процесів, ідеологій, влади та маніпуляцій, оскільки мова активно формує суспільну свідомість та соціальні структури.

Згідно з сучасними підходами, дискурс є не лише мовним продуктом, а й соціальною практикою, що відображає і формує культурну, ідеологічну та когнітивну реальність суспільства. Різні класифікації дискурсу, зокрема за сферою комунікації чи за формою реалізації (усна, письмова чи цифрова), підкреслюють його багатовимірність. У сучасних дослідженнях дискурс вивчається в контексті політики, медіа, освіти та інших соціальних практик, що дозволяє аналізувати його вплив на формування суспільних ідеалів, влади і відносин у суспільстві.

1.3 Функції та стратегії політичного дискурсу

Політика та мова перебувають у тісному взаємозв'язку на фундаментальному рівні, оскільки політична діяльність є неможливою без мовного посередництва. Уся політична практика ґрунтується на мовленні, адже саме мова виступає основним засобом організації, управління, впливу та переконання. Мова політики має важливе значення, оскільки саме через неї розкривається механізм здобуття, утримання та реалізації влади, а також способи впливу на свідомість і поведінку аудиторії. Саме тому з кожним роком ще більш актуальним стає дослідження політичного дискурсу.

Політичний дискурс у широкому сенсі включає будь-які мовні утворення, де суб'єкт, адресат або зміст належать до політичної сфери. Це сукупність мовленнєвих актів, що реалізуються в конкретному паралінгвістичному контексті, що охоплює політичну діяльність, погляди та переконання, а також їх негативні аспекти, такі як ухилення від участі в політичному процесі або відсутність політичних переконань.

Сьогодні феномен політичного дискурсу є предметом дослідження у різних галузях – політології, філософії, соціології, психології, лінгвістики та інших гуманітарних наук. Його актуальність зумовлена специфікою самого об'єкта, оскільки існує об'єктивна потреба у ґрунтовному науковому осмисленні цього явища. Попри значну кількість праць, дотепер не вироблено єдиного підходу до визначення політичного дискурсу, а тлумачення його сутності варіюється залежно від наукової традиції [22].

Водночас сучасна політична реальність, у межах якої функціонують численні механізми та технології політичної комунікації, що впливають на формування суспільної свідомості, потребує детального аналізу. Вивчення цих процесів є необхідним для запобігання маніпулятивним впливам і для кращого розуміння ролі мови у конструюванні політичної дійсності.

Політики за допомогою мови, пов'язаної із соціальними та інституційними структурами, формулюють команди, заклики, пропозиції, обіцянки, погрози чи декларації. Вербальна комунікація є ключовим чинником політичної взаємодії з аудиторією. Щоб переконати виборців, необхідно створити враження достовірності, викликати довіру та забезпечити відчуття правдивості висловлених тверджень [44].

Численні дослідження у сфері політичного дискурсу зосереджені на аналізі мовлення професійних політиків, партійних лідерів, урядових інституцій, а також медіа, що транслиують політичні ідеї. Частина таких досліджень здійснюється в межах дискурс-аналізу. Основним комунікативним наміром політичного дискурсу є реалізація політичних цілей шляхом створення «політичних перформансів», до яких належать акти висловлення

недовіри, заяви про солідарність, заклики, обіцянки, гасла та декларації. Відмінною рисою політичного дискурсу є спрямованість на досягнення політичних результатів, що відрізняє його від інших типів комунікації. Для здобуття підтримки аудиторії політики встановлюють із нею емоційний зв'язок і формують уявлення про себе як про надійних і авторитетних лідерів [49].

Політичний дискурс відзначається специфічними мовними особливостями: семантичною невизначеністю, езотеричністю, ідеологічною полісемією, багатозначністю висловлювань і вживанням емоційно піднесеної лексики. Сукупність цих характеристик дає змогу адресантам маніпулювати змістом повідомлень, змінюючи їхнє сприйняття відповідно до контексту. З когнітивної точки зору політичний дискурс вирізняється використанням абстрактних понять і схильністю оцінювати істинність висловлювань залежно від авторства та відповідності певній ідеологічній позиції. Велика частина досліджень політичного дискурсу стосується аналізу текстів і виступів політичних діячів або інституційних представників влади – президента, парламенту, політичних партій – на різних рівнях: національному, міжнародному та локальному [46]. З цього випливає, що політичний дискурс може бути спрямований на нав'язування певного ідеологічного курсу, утвердження соціально-політичних програм, легітимацію чи підрив владних позицій, формування суспільної згоди чи, навпаки, політичної опозиції.

Серед головних функцій політичного дискурсу виокремлюють аргументативну, маніпулятивну, інформаційну, переконувальну та прогностичну, адже його головна мета – створення аргументованого бачення політичної реальності й майбутнього. Політичний дискурс виступає основною формою реалізації політичних дій, пов'язаних із боротьбою за владу, її делегуванням, збереженням або перерозподілом владних повноважень [11].

У статті А. О. Худолія виокремлено шість основних функцій політичної комунікації, які визначають її роль у формуванні політичної свідомості та громадської думки.

1. Комунікативна функція полягає у передаванні інформації з метою вплинути на слухача й змінити його уявлення про політичну реальність.
2. Когнітивна функція спрямована на створення політичної картини світу — спочатку особистісної, а потім колективної. Використання метафор і символічних назв допомагає політикам формувати у свідомості громадян потрібне сприйняття політичної реальності.
3. Спонукальна функція передбачає вплив на поведінку адресата, закликає до дій, підтримки певної позиції чи партії.
4. Емотивна функція виражає почуття мовця й апелює до емоцій аудиторії. Висловлення надії, гордості, патріотизму або ненависті створює емоційний фон, який підсилює переконувальний ефект.
5. Фатична функція забезпечує встановлення контакту між політиком і виборцями, створюючи відчуття спільності та належності до певної групи.
6. Естетична функція привертає увагу до форми повідомлення — риторичної майстерності, стилю, емоційної виразності, що підсилює вплив промови [22].

Завдяки цим функціям політичний дискурс визначається як інструмент політичної влади, що використовується для боротьби за владу, збереження, стабілізації та перерозподілу влади.

До вже згаданих функцій політичного дискурсу потрібно додати і ті, що виділені у роботі Д. Грейбера: розповсюдження інформації (information dissemination), «визначення порядку денного» (agenda setting), проекція в майбутнє та минуле (projection to future and past) [50, 198].

Розповсюдження інформації у політичному середовищі є однією з найважливіших функцій політичного дискурсу, адже більшість людей безпосередньо не стосуються зміни стану речей у політичному світі, і їхні знання в цій сфері здебільшого формуються на основі вербальних «образів», які їм пропонуються, а не через особистий досвід. Такі повідомлення до

населення про стан справ зазвичай передаються у формі описів, думок, порівнянь, висновків та узагальнень.

«Визначення порядку денного» розуміється як виведення певних питань на центр громадської уваги. Її суть полягає в контролі тієї інформації, що поширюють в маси: залежно від того, чи виберуть політики ту чи іншу тему для публічного обговорення, вона буде центральною або на периферії уваги суспільства. В свою чергу, питання, які потрапляють у центр уваги, визначають характер дій, які вживає громадськість. Політики зазвичай намагаються виключити з порядку денного теми, обговорення яких може поставити їх у не вигідне становище; це особливо яскраво проявляється в період виборчих кампаній.

Проекція в майбутнє та минуле. Значна частина політичної комунікації присвячена прогнозуванню майбутнього та роздумам про минуле. Минуле надає приклади і свідчення як позитивного, так і негативного досвіду, апеляція до яких використовується як аргументативний прийом. Проекція в майбутнє включає прогнозування наслідків вибору тієї чи іншої альтернативи, ідеалізоване зображення процвітання у разі проведення політики того чи іншого кандидата [50].

Для реалізації політичних цілей в дискурсі використовуються різноманітні стратегії, кожна з яких має конкретні тактики для досягнення певної комунікативної мети. Варто зазначити, що єдиного підходу до визначення поняття «стратегія» не існує, оскільки це поняття має кілька трактувань залежно від наукової дисципліни, у рамках якої його розглядають, зокрема прагмалінгвістики, психолінгвістики та когнітивного підходу. У даному дослідженні ми керуємося визначенням стратегії як визначеним напрям комунікативної поведінки, що реалізується з метою досягнення певної мети комунікації [10]. Від успішного застосування стратегії залежить не лише ефективність політичної комунікації, але й кінцеві результати в процесах виборів, формування урядів та змін у суспільній свідомості.

Зважаючи на це, політичний дискурс використовується як могутній інструмент, що сприяє досягненню цих цілей через різноманітні мовні та риторичні засоби, які політики використовують у своєму виступі. Стратегії можуть змінюватися залежно від ситуації, жанру виступу, а також від індивідуальних особливостей політика, його риторичного стилю та здатності адаптувати мову до запитів аудиторії.

Виокремлюють низку комунікативних стратегій, що застосовуються в політичному дискурсі для досягнення конкретних комунікативних цілей. Варто зазначити, що кожна стратегія має свої специфічні тактики, через які політики досягають бажаних результатів. Серед основних стратегій можна назвати:

1. Стратегія дискредитації та нападу, що спрямована на активне атакування опонентів, зазвичай включає агресивні тактики та риторичні прийоми, що мають на меті послабити опонента в очах аудиторії. Для реалізації цієї стратегії використовуються тактики звинувачення, оскарження, використання образливих епітетів і метафор, що мають за мету принизити опонента. Також застосовуються тактики спотворення фактів, щоб продемонструвати негативні аспекти діяльності опонента.
2. Стратегія самопрезентації, що використовується для створення позитивного образу діяча та залучення підтримки через підкреслення його сильних якостей і досягнень. Вона реалізується за допомогою таких тактик, як солідаризація з аудиторією, ототожнення з виборцями, створення образу лідера, який працює на благо суспільства. Акцент спрямований на особисті досягнення та моральні якості політика, що підвищує його довіру серед електорату.
3. Стратегія утримання влади, яка реалізується через використання мовних засобів для зміцнення авторитету політика або правлячої групи та підвищення рівня довіри серед громадськості. Вона передбачає використання тактик обґрунтування, відведення критики та апеляції до традицій або минулого, що підкріплюють легітимність влади. Політики

демонструють стабільність, що допомагає утримати контроль над політичною ситуацією в країні.

4. Стратегія боротьби за владу, яка націлена на мобілізацію підтримки та перемогу в політичній боротьбі, що включає активну комунікацію з електоратом. Для цієї стратегії характерні тактики закликів до дії, апеляцій до емоцій виборців та демонстрації рішучості у досягненні цілей. Також використовуються маніпулятивні тактики, де створюється образ боротьби «добрих» проти «поганих», що сприяє мобілізації емоційної підтримки з боку електорату.
5. Агітаційна стратегія, що базується на закликах до дії та заохоченні електорату підтримати певного кандидата чи політичну партію. Для реалізації цієї стратегії застосовуються тактики обіцянок, активного заклику до голосування, а також формулювання простих, зрозумілих меседжів, що легко засвоюються аудиторією. Також використовуються техніки створення позитивного іміджу кандидата.
6. Аргументативна стратегія, що фокусується на логічному обґрунтуванні власної позиції через факти, дані або логічні міркування. Основні тактики цієї стратегії включають тактики обґрунтування оцінок, порівняння альтернативних підходів і використання доказів у вигляді фактів або статистичних даних. Політик, що застосовує аргументативну стратегію, намагається не лише переконати слухачів у правильності своєї точки зору, але й надати їм раціональне пояснення своїх дій.
7. Маніпулятивна стратегія, яка включає використання маніпуляційних тактик для впливу на громадську думку через викривлення фактів, емоційне маніпулювання або спрощення складних питань. Вона часто реалізується через такі тактики, як гіперболізація, спрощення складних питань або нав'язування певних емоційних реакцій у аудиторії. Тактика маніпуляції дозволяє політикам створювати спотворену картину дійсності, сприяючи формуванню бажаних уявлень серед громадськості [25].

8. Стратегія самозахисту, що спрямована на виправдання власних дій та позицій, зниження негативного впливу критики з боку опонентів. Для її реалізації використовуються тактики виправдання, нейтралізації негативних образів та обґрунтування прийнятих рішень. Політики, застосовуючи цю стратегію, намагаються відновити свою репутацію через пояснення або підкреслення важливості своїх дій для загального блага.
9. Стратегія переконання, що має на меті змінити точку зору або позицію аудиторії через ефективні аргументи та емоційний вплив. Для реалізації цієї стратегії використовуються такі тактики, як апеляція до емоцій, логічне доведення, а також використання авторитетних джерел або прикладів, щоб підтвердити правильність своєї позиції. Тактика переконання допомагає створити у слухачів відчуття, що зміна поглядів є логічним і виправданим кроком.
10. Стратегія створення емоційного стану адресата, яка передбачає маніпулювання емоціями аудиторії для досягнення бажаного результату. Вона реалізується через тактики апеляцій до страху, надії, співчуття, або гніву. Політики, що застосовують цю стратегію, прагнуть змінити емоційний настрій електорату, що допомагає зібрати підтримку або змусити прийняти певну точку зору.
11. Інтерпретаційно-інформативна стратегія, що полягає у поданні інформації так, щоб вона відповідала певним політичним або соціальним інтересам, підкріплюючи певну точку зору. Для реалізації цієї стратегії використовуються такі тактики, як акцент на позитивних аспектах ситуації, приховування чи спрощення складних питань та інтерпретація фактів таким чином, щоб вони підтримували заявлену політичну позицію.

О. Ю. Запорожець також вказує на важливість взаємозв'язку між стратегіями мовного впливу та набором тактик, що складають відповідну стратегію мовної дії. Вибір стратегії і тактики завжди залежить від цілей, які

ставить перед собою політик у конкретній ситуації, а також від того, які цілі він прагне досягнути в комунікації з аудиторією. Стратегія визначає загальний напрямок комунікації, а тактика є конкретним методом, що дозволяє досягти результату в межах цієї стратегії [10].

Отже, політичний дискурс є потужним інструментом у руках політиків, який використовується для досягнення різноманітних цілей, таких як маніпулювання громадською думкою, утримання або здобуття влади, а також вплив на поведінку та переконання аудиторії. Основними функціями політичного дискурсу є аргументативна, маніпулятивна, інформаційна, переконувальна, прогностична та інші, що дозволяють політикам досягати необхідних результатів через мовні засоби. Різноманітні стратегії, включаючи стратегії нападу, самопрезентації, утримання влади, агітаційні та аргументативні стратегії, спрямовані на мобілізацію підтримки, формування позитивного образу політика та зміцнення довіри серед виборців. Усі ці стратегії реалізуються через конкретні мовні тактики, що допомагають політикам ефективно досягати своїх комунікативних цілей.

Важливою особливістю політичного дискурсу є його багаторівнева структура, яка включає лінгвістичні, соціальні та когнітивні аспекти. Вибір стратегії та тактики залежить від ситуації, в якій перебуває політик, а також від того, яку мету він ставить перед собою в комунікації з аудиторією. Стратегії мовного впливу, враховуючи жанрові особливості політичних виступів, дозволяють створювати ефективні «політичні перформанси», до яких належать різноманітні мовні акти, такі як заклики, обіцянки, погрози та заяви, що сприяють формуванню політичної реальності, ідеології та соціальних відносин.

Використання цих стратегій вимагає врахування жанрових особливостей політичних виступів, оскільки саме жанр визначає форму та структуру дискурсу.

1.4 Жанрові особливості політичної промови

А. Д. Белова зазначає, що «жанри вивчаються з урахуванням даних аналізу дискурсу і фактично збігаються з підвидами дискурсу» [3]. Саме тому у політичному дискурсі можна виділити такі:

- 1) політична промова;
- 2) інтерв'ю;
- 3) пресконференція;
- 4) політичні дебати;
- 5) теле- та радіоновини;
- 6) договори, угоди;
- 7) рубрики політичних новин у пресі;
- 8) політичні плакати та листівки.

Ми сконцентруємо увагу на жанрі політичної промови, який є об'єктом нашого дослідження.

Політична промова є потужним інструментом у руках вправного політика, адже вона не тільки передає конкретну політичну інформацію, але й відіграє важливу роль у формуванні громадської думки, мобілізації підтримки та досягненні політичних цілей. Вона є важливим елементом політичної діяльності, адже саме через публічні виступи політики мають змогу донести свої ідеї до широкої аудиторії, впливати на її емоції та переконання, що визначає успіх або неуспіх політичної стратегії [17].

Політична промова — це здебільшого монологічне висловлювання, основною метою якого є інформування чи вплив на слухачів, будь то окремі особи або великі групи людей. Як частина політичного дискурсу, політична промова є ретельно підготовленим виступом, в якому на думку М. Деренчук відображаються політичні оцінки (як позитивні, так і негативні), аргументація, факти, а також окреслені плани та перспективи майбутніх змін [7]. Така промова спрямована на переконання аудиторії у правильності або важливості певних політичних ідей чи дій.

Л. І. Мацько визначає політичну промову як ретельно підготовлений виступ, що стосується гострих політичних питань і містить позитивні чи негативні оцінки, аргументовані факти, а також визначення планів і перспектив можливих політичних змін [15]. З цього можна зробити висновок, що політична промова є стратегічно важливим інструментом комунікації, який не лише реагує на актуальні політичні проблеми, а й активно формує громадську думку. Така промова також має за мету не лише інформувати, але й впливати на слухачів, надаючи їм чітке уявлення про майбутні політичні плани та зміни, що можуть вплинути на суспільство. Дослідниця також класифікує політичні промови, виділяючи інавгураційні, урочисті та агітаційні [15].

Худолій А. О. характеризує політичну промову, як один з головних механізмів передачі інформації та впливу на аудиторію, а також інструмент переконання мас. Високий ступінь її впливу на соціум обґрунтовується реалізацією промови як дії, за якою стоять широкі групи суспільства [24].

Політична промова є прагматично спрямованою, що означає, що її основною метою є досягнення конкретних політичних цілей за допомогою мовних засобів [23]. У цьому контексті вона не є простою передачею інформації, а має чітко визначену мету, яка полягає в тому, щоб впливати на суспільство, змінювати ставлення громадян до певних політичних проблем, формувати суспільну думку, мобілізувати виборців або підтримку в межах певної політичної стратегії.

За обсягом інформації політичні промови належать до середніх або великих жанрів. Середні жанри включають промови на мітингах та промови в парламенті, які повинні бути короткими, але змістовними, аби ефективно спонукати до дій. Великі жанри, як правило, охоплюють політичні доповіді, що мають більший обсяг. Для більш точного визначення такого поділу слід вказати конкретні обсяги та кількість знаків [13].

Компонентом політичних промов є концепти – головні ідеї, які відображають погляди політичного діяча, його бачення та сприйняття

реальності. Це складні утворення, що можуть містити як правдиву, так і хибну інформацію. Концепти виступають як стандарт політичного мислення, втілюючи моделі поведінки, впливаючи на політичні рішення, змінюючи свідомість людей і формуючи образи окремих народів.

Як зазначає А. О. Худолій, у політичній картині світу США основними концептами є: СВОБОДА, ВІЙНА, МИР, ВОРОГ, ДРУГ та інші [23]. На їхнє формування значною мірою впливають політичні традиції. Вони допомагають не лише передавати політичні ідеї, але й закріплювати певні цінності та переконання серед громадян, формуючи уявлення про добро і зло, правду і брехню, союзників і ворогів у внутрішній і міжнародній політиці.

Для політичної промови характерні певні ознаки та особливості, що роблять її унікальним жанром мовлення. У цьому контексті важливу роль відіграють ознаки політичного дискурсу, які були запропоновані Е. І. Шейгал [17]:

Специфіка інституційного політичного дискурсу. Політична комунікація завжди орієнтована на масову аудиторію. У політичному дискурсі клієнти, як правило, є масовими, а не індивідуальними, і взаємодія відбувається здебільшого в напрямку «громадянин — інститут». Це означає, що політична промова спрямована на велику кількість слухачів і має багато рівнів взаємодії, що визначає її складність та важливість для суспільної динаміки.

Змістовна невизначеність. Політичні виступи часто містять елементи невизначеності або багатозначності, що дозволяє політикам адаптувати свої промови до різних аудиторій і контекстів. Ідеологічна полісемія, що полягає у використанні однакових термінів для позначення різних понять в різних ідеологіях, сприяє смисловій невизначеності в політичному дискурсі. В результаті, політичні оцінки часто мають груповий характер, де важливішим є спільне бачення та емоційно-оцінна складова, ніж точність інформації. В цьому випадку неясність і багатозначність можуть служити як стратегії, що дають змогу зберегти певну гнучкість у трактуванні висловлювань.

Дистанційність та авторитарність політичного дискурсу. Дистанція між політиками та народом є важливою характеристикою влади, проявляючись у різних вимірах. Фізична дистанція виражається через охорону, спеціальні приміщення та символи влади, комунікативна – через недоступність політиків для прямого контакту, а психологічна – через створення ореолу таємничості навколо владаря. Однак, у сучасному політичному дискурсі з розширенням доступу до медіа ця дистанція розмивається, адже зокрема публічні дії лідера наближають його до народу, зменшуючи його символічну владу.

Театральність політичного дискурсу. Метафора театру застосовується до реального життя в цілому («Весь світ — театр»). Оскільки політична діяльність часто сприймається через медіа, необхідність "працювати на публіку" стає критично важливою для політиків. Це вимагає постійної уваги до власного іміджу та створення привабливого образу політика для громадськості, що включає різноманітні стратегії створення привабливого портрета політика, здатного звертатися до мас. У Таблиці 1.4 (Додаток А) є порівняння ознак театру та політичного дискурсу, у якому глядачі протиставляються електорату, а сценарієм у політиці стає хіт політичних подій.

Емоційність та питома вага фактичного спілкування. Політичні промови часто апелюють до емоцій аудиторії, зокрема до її національних почуттів, страхів, сподівань чи протесту. Головною метою є змусити слухачів відреагувати емоційно, не вимагаючи від них глибокого розуміння фактів.

Опосередкованість політичної комунікації через мас-медіа. Важливим фактором є взаємодія між лідерами та масами через засоби масової інформації. Залежно від того, як використовуються медіа, може збільшуватися демократичність чи авторитарність дискурсу, що визначає рівень довіри та сприйняття політика з боку громадян.

Динамічність мови політики. Мова політиків постійно змінюється, адже політична ситуація не є сталим явищем. Мовні стратегії політиків залежать від

соціальних, економічних і політичних змін, що робить їх діяльність надзвичайно чутливою до зовнішніх факторів і змін в суспільстві [12].

Ці особливості визначають не лише стиль і структуру політичних виступів, але й їхню здатність формувати громадську думку, маніпулюючи емоціями та оцінками аудиторії. Використання медіа для комунікації з народом робить політичний дискурс динамічним та змінним, підлаштовуючи його під актуальні соціальні й політичні контексти.

Мовлення політиків не тільки відображає індивідуальні особливості конкретних ораторів, а й співвідноситься з тенденціями розвитку мови в цілому, зокрема, національною або регіональною мовною традицією. Політичне мовлення, як правило, є прикладом стандартної вимови, зокрема через те, що політики часто є найбільш освіченими та висококваліфікованими представниками суспільства. Їхнє мовлення має бути не лише зрозумілим і доступним для широкої аудиторії, а й фонетично правильним і відповідати орфоепічним стандартам мови.

Однією з важливих функцій політичної промови є її здатність досягати ефективної комунікації з громадянами через використання лінгвістичних, риторичних і психологічних стратегій [12]. Вміле поєднання цих засобів дозволяє створити яскраву та емоційно насичену промову, здатну впливати на громадську думку і мобілізувати громадян до дій.

Для маніпулювання свідомістю широких верств населення в політичних промовах активно використовують різноманітні риторичні прийоми. Вони включають емоційно забарвлену лексику, оцінні вирази, метафори, гіперболізацію, повторення, а також риторичні запитання, аби ефективно впливати на аудиторію.

Гіперболізація використовується для відволікання уваги від реальних проблем або, навпаки, для підвищення значущості певних подій чи ситуацій. Цей прийом допомагає створити резонанс у суспільстві та загострити сприйняття подій, що можуть мати негативні наслідки для політичної еліти

країни. Вона може посилювати сприйняття загроз або катастроф, роблячи їх більш значущими в очах громадськості [8].

Соціально-політичні евфемізми є ще одним важливим інструментом маніпуляції в політичному дискурсі [28]. Вони допомагають створювати позитивне враження про певні соціальні, політичні чи економічні явища, замінюючи негативні або важкі терміни на м'якші, більш нейтральні чи абстрактні вирази. Метою використання евфемізмів є приховування реальної суті проблеми, прикрашання дійсності та маніпулювання свідомістю громадян, аби уникнути негативних емоційних асоціацій. Наприклад, у політичних промовах часто використовують евфемізми для пом'якшення сприйняття військових дій, що дозволяє зменшити негативне ставлення до антигуманної політики, пов'язаної з війною [9].

Повторення є ефективним риторичним прийомом у політичних промовах, особливо коли політики хочуть посилити свою точку зору. Постійне повторення політичних гасел створює враження правдивості та достовірності, оскільки такі висловлювання сприймаються як більш обґрунтовані та послідовні [52]. Лексичні повтори та однакові граматичні конструкції зосереджують увагу на головному слові, посилюючи таким чином переконливість заявлених ідей.

Риторичні запитання — ще один поширений прийом, який використовується для вираження сумніву, іронії або для провокування певних емоційних реакцій. Вони допомагають політикам не лише звернути увагу на важливі питання, але й викликати необхідні емоційні реакції в аудиторії, що підсилює ефективність політичної промови [9].

Усі ці риторичні стратегії разом створюють потужний інструмент політичного впливу, який дозволяє досягти бажаного результату в умовах сучасного політичного середовища.

Отже, політична промова є важливим інструментом комунікації, що використовує мовні та риторичні засоби для впливу на громадську думку, мобілізації підтримки та досягнення політичних цілей. Вона спрямована на

широкі маси слухачів і має чітко визначену мету: не лише інформувати, а й змінювати сприйняття реальності, формувати уявлення про національні цінності, підвищувати довіру до політика, а також мобілізувати виборців. Жанрові особливості політичної промови включають використання концептів, багатозначності, маніпуляційних стратегій, а також емоційної виразності, що дозволяє створити певний емоційний фон, який підсилює вплив і забезпечує ефективність політичного послання.

Риторичні прийоми, такі як повторення, метафори, евфемізми, гіперболи, риторичні запитання, а також спеціальні стратегії, як стратегія нападу, самопрезентації та боротьби за владу, створюють потужний інструмент політичного впливу. Це дозволяє не лише досягати конкретних результатів у процесах виборів чи зміни в суспільстві, але й зміцнювати імідж політика, що важливо в умовах постійної політичної боротьби.

Успіх політичної промови багато в чому залежить не лише від її змісту, а й від того, як вона буде сприйнята публікою, які емоції та асоціації вона викликає у слухачів. Публічне спілкування політика — це не лише передача інформації, а й створення певного емоційного фону, який здатен мобілізувати аудиторію, переконати в правоті політика або мобілізувати громадян для досягнення конкретних політичних цілей. Емоційний вплив, який здійснює політична риторика, може суттєво посилювати ефективність комунікації, сприяти зміцненню політичного іміджу і навіть змінювати політичні уподобання громадян.

Можна стверджувати, що успіх політичної промови полягає в її здатності знайти взаєморозуміння з аудиторією, впливати на її емоції та переконання, а також у забезпеченні належного іміджу та підтримки з боку громадян.

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА

2.1 Загальна характеристика дискурсу Джозефа Байдена

Будь-який дискурс, і особливо політичний, має за свою основну мету впливати на аудиторію. Він орієнтований на формування або зміни у свідомості слухачів, на надання певного напрямку їхнім переконанням, установкам і поведінці. Політик, виступаючи з промовою, завжди враховує систему поглядів, цінностей і переконань своєї потенційної аудиторії, з тим, щоб адаптувати своє послання таким чином, щоб максимально ефективно модифікувати їхні наміри, думки та мотивацію до певних дій або рішень [16]. Це є основною стратегічною метою політичного дискурсу, який спрямований на вплив, маніпулювання і перетворення сприйняття реальності в інтересах досягнення конкретних політичних цілей.

Джозеф Байден, обраний 46-м президентом Сполучених Штатів Америки, є одним із найбільш досвідчених політиків у країні, що має понад 40 років служби в державному секторі.

Від сенатора до віцепрезидента в адміністрації Барака Обами, а потім і до президента, Байден сформував свій образ як політика, здатного об'єднати країну в часи внутрішніх і зовнішніх викликів. Його досвід служби дозволяє йому ефективно взаємодіяти з різними політичними гравцями та втілювати політичні стратегії, орієнтуючись на забезпечення стабільності та просування національних інтересів.

Його промови, в свою чергу, є відображенням цієї стабільності та досвіду, оскільки він здатний ретельно підбирати мовні засоби, аби досягти ефективного впливу на слухачів. Лексика, що використовується у його виступах, часто відображає прагнення до консенсусу, глибокого розуміння національних проблем і прагнення знайти вирішення. Синтаксичні структури, як прості конструкції, так і складні граматичні форми, дозволяють Байдену

чітко донести свої ідеї, не викликаючи плутанини, і роблять його виступи доступними для широкої аудиторії. Риторичні стратегії, що він застосовує, допомагають йому підкреслити важливість єдності та спільної роботи, формуючи образ політика, який працює на благо всіх американців і здатний ефективно вирішувати сучасні виклики.

Для того, аби надати загальну характеристику дискурсу Байдена, варто першочергово проаналізувати інавгураційну промову, оскільки саме вона стала основою для формування основних патернів, які вплинули на його подальші політичні виступи. Цей ретельно підготовлений виступ не передбачає спонтанної реакції та спрямований впливати на аудиторію конкретним чином. Над промовою працює не одна людина: головні концепти майбутніх політичних дій зазвичай закладені саме в інавгураційному виступі.

Протягом свого президентства Джо Байден зіткнувся з низкою серйозних викликів, які вимагали від нього не лише політичної рішучості, але й здатності забезпечити єдність нації. Як зазначила професор Університету Вашингтон Б. Торпе, «...*there are two epidemics convulsing the nation: One is the coronavirus. The other is police killings of black Americans*» [58]. (...*націю охопили дві епідемії: одна — коронавірус, інша — вбивства чорношкірих американців поліцією.*)

Однією з найбільших криз став спалах пандемії COVID-19, що призвів до масштабних економічних і соціальних проблем, спричинив величезні втрати в числі громадян, а також поглибив соціальні нерівності в США. Байден, прийшовши до влади в січні 2021 року, взяв на себе завдання відновити стабільність і подолати пандемію:

And, in my first act as President, I would like to ask you to join me in a moment of silent prayer to remember all those we lost this past year to the pandemic. To those 400,000 fellow Americans – mothers and fathers, husbands and wives, sons and daughters, friends, neighbors, and co-workers [41].

A once in a century virus that silently stalks the country has taken as many lives in one year as in all of World War Two. Millions of jobs have been lost. Hundreds of thousands of businesses closed [41].

Іншим важливим аспектом, до якого Байден звертався у своїх виступах, було загострення расових напружень в країні. У 2020 році США пережили масштабні протести після загибелі Джорджа Флойда, що викликало хвилю обурення в різних частинах країни. Байден неодноразово згадував у своїх промовах необхідність расової справедливості, рівних прав і можливостей для всіх громадян, незалежно від раси чи етнічної приналежності. Його мова була націлена на зменшення розколів між різними соціальними групами і на відновлення довіри до поліції та судової системи.

A cry for racial justice, some 400 years in the making, moves us. The dream of justice for all will be deferred no longer [41].

Інавгураційна промова Джо Байдена також є прикладом використання вищезгаданих стратегій політичного дискурсу, спрямованих на створення єдності нації, підкреслення цінностей демократії та мобілізацію підтримки серед громадян. Зважаючи на мету промови, у дискурсі президента можна виділити стратегії самопрезентації, переконання та утримання влади.

Однією з ключових стратегій є стратегія самопрезентації, в якій Байден акцентує на своїй відданості країні та її інтересам, підкреслюючи, що його діяльність орієнтована на загальне благо: *«I will always level with you. I will defend the Constitution. I will defend our democracy. I will defend America» [41].* Ця стратегія дає можливість підвищити довіру серед виборців, оскільки Байден демонструє себе як президента, який ставить інтереси нації вище особистих амбіцій.

Ще однією важливою стратегією є стратегія переконання, у рамках якої Байден акцентує на важливості єдності країни. Наприклад, через використання тактики анафори він повторює слово «unity», щоб підкреслити, як важливо об'єднати народ для подолання поточних труднощів: *«With unity we can do great things. Important things» [41].* Байден створює образ нації, що здатна

подолати проблеми через спільні зусилля, акцентуючи на силі демократичних принципів і непорушності основ нації.

Промови Байдена часто носять емоційний характер, мають глибоке значення для національної консолідації та покликані об'єднувати націю в моменти політичної та соціальної напруженості. Одним із основних елементів його політичного дискурсу є апеляція до національних цінностей. Байден неодноразово підкреслює важливість таких основних принципів, як свобода, рівність, демократія та права людини. У своїх виступах він часто використовує ці символи, щоб звернутися до емоцій і патріотичних почуттів громадян. Це дозволяє йому не тільки формулювати загальні політичні цілі, але й мобілізувати підтримку серед населення.

What are the common objects we love that define us as Americans?

I think I know.

Opportunity.

Security.

Liberty.

Dignity.

Respect.

Honor.

And, yes, the truth [41].

На Рис. 2.1. (Додаток Б) у діаграмі ми виокремили ключові слова, які використовував Джо Байден у своїй інавгураційній промові. Вони відображають основні теми та акценти його політичного дискурсу. Серед них: new (18); America (18); window (15); opens (15); nation (12); president (11); unity (10); story (10); democracy (10); white (9); policy (9); people (9); world (8); war (7); history (7), together (7).

«America» символізує не тільки країну, а й її громадян та цінності, підкреслюючи важливість єдності та спільних зусиль. «Unity» та «together» акцентують на необхідності об'єднання нації, особливо в умовах поляризації. «Democracy» вказує на основні політичні ідеали, які Байден готовий захищати,

а «people» ставить акцент на громадянах США як основі змін і реформ. Крім того, слова «new», «window» та «opens» підкреслюють надію на новий початок і можливості для країни.

Інші ключові слова, як «history», додають історичний контекст і нагадують про важливість вивчення минулого для формування майбутнього, а «policy» вказує на політичні ініціативи, що повинні бути реалізовані. «White» може торкатися питань расової справедливості, а «world» підкреслює глобальну роль Америки. Всі ці слова створюють образ нації, яка стоїть перед викликами, але має потенціал для змін через єдність, демократичні принципи та глобальне лідерство.

У своїх виступах Джо Байден часто використовує прості речення та безпосередні звернення до аудиторії, що дозволяє йому бути зрозумілим для широких мас. Вибір такої мови не випадковий — Байден прагне бути зрозумілим для всіх громадян. Він уникає складних термінів і концептів, роблячи політику доступною для кожного американця, незалежно від його соціального чи економічного статусу.

I understand that many Americans view the future with some fear and trepidation.

I understand they worry about their jobs, about taking care of their families, about what comes next.

I get it [41]. Байден прагне показати себе як лідера, який слухає свій народ і розуміє його переживання, що сприяє формуванню довіри та підтримки серед виборців.

Отже, дискурс Джо Байдена є потужним інструментом для досягнення політичних цілей, зокрема для залучення підтримки нації в періоди кризи. Його мова проста, емоційно насичена і базується на фундаментальних американських цінностях, що дозволяє йому формувати зв'язок з аудиторією та зміцнювати національну єдність.

Водночас Байден активно використовує риторику для того, щоб забезпечити стабільність і мобілізувати громадян до спільних дій.

Звертаючись до спільних цінностей нації, він мотивує громадян працювати разом, долати труднощі та будувати краще майбутнє. Його риторика, яка ґрунтується на заохоченні до єдності та співпраці, є важливою складовою політичної стратегії, спрямованої на зміцнення національної єдності і досягнення компромісів в умовах внутрішніх чи зовнішніх криз.

2.2 Синтаксичні та морфологічні засоби

Дискурс Джо Байдена є прикладом того, як граматики та структура речень можуть стати потужними інструментами політичного впливу. Синтаксичні та морфологічні засоби, які він використовує, допомагають йому створювати емоційно насичені промови, що звертаються до громадян на глибокому рівні, підвищуючи їхню мотивацію до дій та об'єднуючи різні соціальні групи.

У політичному дискурсі Джо Байдена можна відзначити ряд синтаксичних особливостей, які допомагають йому ефективно донести свої ідеї до аудиторії. Серед них можна виділити прості синтаксичні конструкції, однорідні члени речення, складносурядні та складнопідрядні речення, анафору та риторичні питання.

Одним з основних принципів, які можна побачити у структурі його промов, є прагнення до простоти та доступності. Байден використовує здебільшого короткі, чіткі речення, що полегшують розуміння та засвоєння інформації. Це дозволяє йому забезпечити ефективну комунікацію з широкою аудиторією, зокрема з людьми, які не мають глибоких знань у політичних питаннях. Прості конструкції допомагають підкреслити ясність його меседжу і уникнути складних чи абстрактних термінів, які могли б відлякати слухачів:

A job is a lot more than a paycheck. It's about your dignity. It's about respect. [30]

I know it's a difficult time. You're hurting. I hear you, and I see you [33].

Same power. And it matters. It matters a lot [34].

Джо Байден також часто використовує прості речення з однорідними присудками, підметами або іншими другорядними членами речення, що з'єднані за допомогою сполучника сурядності *and*:

She was full of laughter and joy and light.

Ethel was full of integrity and empathy.

Ethel helped my family find a way forward with principle and purpose [35].

Як приклад, проаналізувавши звернення президента до американського народу [37], ми дійшли висновку, що із загальної кількості 112 речень 57 речень є простими. Середня кількість слів у реченні – чотирнадцять.

Водночас, для того, щоб передати складніші ідеї, Байден влучно та часто використовує складносурядні та складнопідрядні речення:

Throughout our nation's history, artists in America have used their talents to inspire and empower, to overcome, to challenge power freely and without fear, and to be a link in memory between the past and the future — it matters — to be the spark to make history and to ensure history is never erased [31].

We're going to see over a trillion dollars' worth of infrastructure work done, changing people's lives in rural communities and communities that are in real difficulty, because it takes time to get it done, and so much more that's going to take time [33]. Це складне речення, яке містить головну частину, що описує очікувані інфраструктурні роботи, та кілька підрядних і одну сурядну частини.

That's why I'm here today: because you and the American people should know about the competing economic visions for the country that are really at stake right now [39]. У прикладі вжито два підрядні сполучники, які утворюють зв'язки у складнопідрядному реченні.

Ще одним важливим стилістичним засобом, яким часто користується Джозеф Байден, є анафора (єдинопочаток), за допомогою якої він виділяє головне у своїх промовах, додаючи повторенням емоційного впливу. У прикладах, наведених вище, анафора реалізується з повторенням підмета та присудка, а потім і додатка:

I know my answer. We cannot grow weary. We cannot look away. They need the chance — the chance to live in dignity. They need to be protected from the ravages of climate change, hunger, and disease. [36] Повторення фрази «We cannot...» створює ритмічну й емоційно насичену структуру, яка підсилює заклик до дії та єдності. Повторення «They need...» виконує аналогічну функцію, але з іншим фокусом — цей повтор зміщує увагу з «нас» на тих, хто потребує допомоги, формуючи контраст між дієвою позицією і моральним обов'язком.

America is an idea — an idea stronger than any army, bigger than any ocean, more powerful than any dictator or tyrant. It's the most powerful idea in the history of the world [37] Анафора підсилює емоційний вплив висловлювання, ритмічно наголошуючи на величчї та непереможності американських ідеалів, що формує відчуття національної гордості та духовної єдності.

American people understand that America is stronger — stronger because of our alliances [38]. У цьому висловлюванні повтор слова «stronger» виконує функцію анафори, підкреслюючи думку, що сила Америки зумовлена її союзами.

Freedom. There is no sweeter word than freedom. There is no nobler goal than freedom. There is no higher aspiration than freedom [40] Цей прийом підсилює емоційне звучання висловлювання, підкреслюючи абсолютну цінність свободи як найвищого ідеалу людства.

Джозеф Байден активно використовує повторення не лише окремих слів, а й цілих речень, аби зосередити увагу аудиторії на його словах:

Look, folks, you all know it in your lives: Setbacks are unavoidable, but giving up is unforgivable. Setbacks are unavoidable, but giving up is unforgivable [33].

Риторичні запитання — це ще один важливий елемент, який часто використовує Байден у своїх промовах. Вони не потребують відповіді, але мають на меті стимулювати слухачів до глибшого розуміння чи рефлексії над важливими темами. Байден ставить риторичні запитання, щоб викликати в

аудиторії роздуми, звертаючи увагу на важливі питання, які потребують колективних зусиль і політичних рішень:

We have to decide: Do we still believe in honesty, decency, and respect; freedom, justice, and democracy? [37].

It's about the world we will live in for decades to come. Every American must ask herself or himself: Is the world safer with NATO? Are you safer? Is your family safer? I believe the American people know the answer to all those questions is "yes." [38].

And who do you think it will hurt the most? You — hardworking people. The middle class. The neighborhoods I got raised in. Not the super-wealthy or the powerful, but working folks [39]. У наведених прикладах він закликає націю до роздумів, відповідь на які є очевидною. Це підвищує переконливість його висловлювань.

Варто зазначити, що більшість речень у промовах Байдена є розповідними (оповідальними), головна функція яких – ознайомити аудиторію з новою інформацією:

Over two and a half million Americans are going to receive a lump-sum payment of thousands of dollars to make up for the shortfall in the benefits they should have gotten in 2024 [30].

And so, tomorrow, if all of a sudden, I show up at a convention and everybody says, "We want somebody else," that's the democratic process [38].

Наказові речення у дискурсі Байдена не є прямим звертанням, вони радже включають і самого політика:

And, we must meet this moment as the United States of America... That is how we must be with one another [41].

Морфологічні засоби у дискурсі Байдена також активно працюють над формуванням образу надійного та рішучого лідера. Прикладами таких форм є особові займенники множини, дієслівні форми майбутнього часу та приклади вживання пасивного стану.

Дієвими засобами мовленнєвого впливу на морфологічному рівні політичного дискурсу Джо Байдена, який звертається до теми єдності, є особові займенники *we, us, our*. Вони допомагають політикові наблизитись до аудиторії, стати єдиним цілим з людьми:

But don't forget — don't forget all that we accomplished [33].

And it's worked because a would-be aggressor knows if they attack one of us, they'll be attacked by all of us... American people understand that America is stronger — stronger because of our alliances [38]. Використовуючи займенники форми множини, президент намагається об'єднати громадян та уряд, показавши спільність дій обох.

Дієслівні форми і часові категорії також відіграють важливу роль у формуванні образу Байдена як лідера, що втілює надію. Форми майбутнього часу (*be going to, will*) дозволяють йому мобілізувати підтримку, створюючи відчуття оптимістичного погляду на майбутнє:

We will press forward with speed and urgency, for we have much to do in this winter of peril and possibility [41].

We're going to keep working to take down corporate greed to bring those prices down further... I will do my duty as president. I will fulfill my oath, and I will honor the Constitution [38]. Звертаючись до своєї нації після перемоги опонента Дональда Трампа у президентській гонці, він обіцяє виконати свій обов'язок та поважати конституцію. У цьому прикладі також простежується вищезгадана анафора підмета і присудка.

Пасивний стан — ще один важливий інструмент у риториці Джо Байдена, який допомагає йому уникати персональних звинувачень і фокусувати увагу слухачів на результатах або наслідках певних дій, а не на конкретних винних. Це дозволяє уникнути прямої конфронтації з політичними опонентами або винними у складних та кризових ситуаціях:

I spoke at their National Slavery Museum, where, over 100 [400] years ago, enslaved Angolans were baptized into a faith that was foreign to them. Their names were changed against their will [35].

I've been fighting, like others, Big Pharma since I was a United States senator, back in the days when we were told they couldn't be touched [34].

Earlier today, I was briefed by our senior military and national security leaders on the status of the drawdown of U.S. forces and allied forces in Afghanistan [42].

Таким чином, синтаксичні та морфологічні засоби, що використовуються Джо Байденом у його політичному дискурсі, допомагають йому чітко донести свої ідеї до аудиторії. Простота і доступність мови дозволяють Байдену створити зрозуміле та пряме повідомлення, яке легко сприймається і викликає емоційний відгук у слухачів. Використання анафори, риторичних запитань та різних типів речень (розповідних і наказових) допомагає підсилити емоційний вплив і закликає до дії, а також створює відчуття взаєморозуміння та єдності з аудиторією.

Застосування займенників у формі множини, граматичних форм майбутнього часу та пасивного стану дозволяє Байдену акцентувати увагу на важливих політичних питаннях, таких як національна єдність і консолідація. Форми майбутнього часу підсилюють впевненість у позитивних змінах, а використання пасивного стану створює образ невідворотних змін, що вимагають активної участі всіх громадян. Така мовна стратегія сприяє стимулюванню аудиторії до дій і зміни ставлення до ключових політичних завдань.

2.3 Лексико-стилістичні особливості промов Джозефа Байдена

Лексичні та стилістичні засоби, що використовуються в політичному дискурсі Джо Байдена, активно формують його мовленнєвий стиль, підвищують емоційну виразність та сприяють глибшому сприйняттю його меседжів.

Політичні виступи повинні не лише інформувати, а й мотивувати слухачів до дій. Через такі прийоми, як метафори, епітети, персоніфікації, метонімії, гіперболи, алюзії, антитези та іронію Байден здатний не лише

передавати свої політичні ідеї, а й створювати образи, що викликають емоційний відгук у слухачів, зміцнюючи їхню підтримку.

Епітет — це важливий інструмент лексичної стилістики, що дозволяє підкреслити характерні ознаки об'єкта або явища. У дискурсі Байдена епітети допомагають створити індивідуалізувати предмети або ситуації, надаючи їм особливого значення та виразності. У такому контексті епітети не лише допомагають передавати конкретні ідеї, а й активно впливають на емоційний стан слухачів, що є важливим у політичному контексті для мобілізації підтримки та дії.

Look, it's had a profound impact on so much more, and there's so much more to come ... And we were able to make huge progress for the country by making the biggest corporations begin to pay their fair share... So I did something outrageous [39]. Епітети «profound impact» та «huge progress» підкреслюють масштаб та значущість змін, які відбулися, а також надає цим змінам морального і соціального виміру. Епітет «outrageous» підсилює сміливість і контрверсійність рішень, які Байден приймає заради досягнення соціальної справедливості.

I'm going to keep — keep speaking out to protect our kids from gun violence, our planet from the climate crisis. It is the existential threat... You know, I will keep working to ensure America remains strong and secure and the leader of the free world... I would like to thank our great vice president, Kamala Harris. She's experienced. She's tough. She's capable. She has been an incredible partner to me and a leader for our country [37]. Використання епітету «existential» допомагає створити враження катастрофічної серйозності і підкреслити необхідність негайних дій. «Experienced», «tough», «capable», «incredible» — ці епітети підкреслюють особисті якості Гарріс, що робить її надійним партнером та лідером.

Americans who have worked hard all their lives to earn an honest living should be able to retire with economic security and dignity... It's the most significant action to protect union pensions in 50 years [30]. Епітети «honest living»,

«economic security and dignity» використовуються для того, щоб привернути увагу до проблем економічної нерівності та потреби у підтримці працівників, акцентуючи на соціальних реформах, які підвищують якість життя людей, що працюють на благо країни.

No one — no one can turn away their eyes from the atrocities Russia is committing against the Ukrainian people. It's abhorrent. It's abhorrent [40]. У промові до річниці вторгнення росії в Україну Джозеф Байден двічі повторює емоційно оцінний епітет «*abhorrent*», аби наголосити, наскільки жахливими є результати російського вторгнення.

Метафора (перенесення) — це перехід до переносного значення, де слово чи фраза вживаються для опису чогось через схожість. Метафори в риториці Байдена допомагають створити сильні образи, які закликають до дії та виражають складні політичні ідеї.

I also hope we can restore the respect for all our election workers, who busted their necks and took risks at the outset [33]. У наведеному прикладі він використовує метафору ‘*bust one's neck*’ як звернення до людей, які працювали не покладаючи рук. Це метафоричне висловлювання додає промов емоційності та колоритності.

I've made it clear that I believe America is at an inflection point [37]. Наведена метафора передає уявлення про критичний момент змін, коли країна стоїть перед вибором напрямку розвитку, підкреслюючи важливість рішень, що визначатимуть її майбутнє.

Not only will America dig itself out of the hole they've put us in – we're going to build back better [43]. У цьому прикладі метафора ‘*dig itself out of the hole*’ використовується як заклик та обіцянка до виходу з застою, який створили його політичні попередники.

So, I've decided the best way forward is to pass the torch to a new generation. [37]. Приймавши рішення покинути президентську гонку в липні 2024 року, у наведеному прикладі Джозеф Байден хоче передати «факел» влади новому поколінню.

Something I hope we can do no matter who you voted for is see each other not as adversaries but as fellow Americans, bring down the temperature [33]. Звертаючись до електорату після перемоги на виборах його опонента Дональда Трампа, політик використовує метафору ‘*bring down the temperature*’ для зменшення напруги і хаосу, що були спричинені періодом президентської гонки – важливою зміною ходу політичних подій на наступні декілька років.

У своїй інавгураційній промові Байден каже: «*If we're willing to stand in the other person's shoes just for a moment*», коли говорить про подолання страху щодо майбутнього Америки через єдність [41]. Цей вираз заохочує слухачів співпереживати обставинам, в яких перебувають промовці, перш ніж виносити будь-які судження [27].

And then, he met the iron will of America and the nations everywhere that refused to accept a world governed by fear and force [40]. У цьому прикладі метафора «*the iron will of America*» використовується для того, щоб надати нації ознак міцності та непохитності. Слово *iron* символізує силу, твердість і незламність, підкреслюючи моральну стійкість американського народу перед обличчям агресії та глобальних викликів, зокрема і російського вторгнення в Україну.

For example, in Ohio I visited what I call “a field of dreams,” about 1,000 acres outside of Columbus, where Intel has committed \$20 billion to build what they call a new chip fab — a factory [39]. У цьому контексті Байден використовує метафору "поле мрій" для опису величезної території, де компанія Intel інвестує у створення нового заводу з виробництва чипів. Метафора "поле мрій" є потужним образним виразом, що передає ідею про потенціал і величезні можливості інвестиційного проєкту.

Одним з видів метафори є персоніфікація (уособлення). Цей троп у дискурсі Байдена дозволяє надати абстрактним поняттям чи явищам людські риси. Вона використовується для створення сильних образів, які викликають емоційний відгук у слухачів. Наприклад, коли Байден неодноразово згадує про «*the soul of the nation*» (душа нації) або «*the soul of America*» (душа Америки)

[37], [38], [33] він використовує персоніфікацію, щоб зобразити країну як живу істоту, чия душа потребує зцілення та відновлення. Це допомагає створити глибше емоційне підґрунтя для закликів до єдності та відновлення.

Ще один приклад персоніфікації згадується в інавгураційній промові президента. *A cry for survival comes from the planet itself, a cry that can't be any more desperate or any more clear now* [41]. Повторюване слово «а cry» позначає жахливий стан навколишнього середовища, а планета набуває здатності кричати задля підсилення масштабу проблеми.

The world is watching today [41]. Висловлювання надає абстрактному поняттю "світ" людські риси, наділяючи його здатністю дивитися, спостерігати або оцінювати.

Ще одним засобом, який допомагає робити промови політиків більш символічними та виразними, є метонімія. Це троп, у якому одне поняття замінюється іншим, що має внутрішній зв'язок з першим. Байден використовує метонімію для того, щоб утворити образи або символи. Найчастішим прикладом вживання метонімії (з елементом персоніфікації) є «America» для позначення не лише території, але й її громадян, політичної культури та ідеалів.

Through a crucible for the ages America has been tested anew and America has risen to the challenge [41].

It's a great day for our campaign. And it's a great day for America [43]. У наведених прикладах Америкою є не континент, а громадяни Сполучених Штатів Америки. Джо Байден вдало підносить ідею єдності. В цей момент країна постає не як абстрактне поняття, а як спільнота, де кожна перемога чи досягнення стають важливими для кожної людини. Це також підкреслює, що зміни і досягнення на політичній арені є справою всіх громадян, і їхні голоси і підтримка формують майбутнє нації.

If, in April, I had instead announced that the United States was going to back — going back on that agreement made by the last administration — [that] the United States and allied forces would remain in Afghanistan for the foreseeable future —

the Taliban would have again begun to target our forces. [42] У наведеному прикладі простежуються дві метонімії: «the last administration» уособлює державних діячів, що були за каденції минулого президента; «Taliban» не як радикальний рух, а люди, що належать до цього угруповання.

No one — no one can turn away their eyes from the atrocities Russia is committing against the Ukrainian people [40]. У цьому висловлюванні «Russia» є прикладом метонімії, адже не йдеться про всю державу чи її народ, а про уряд, політичне керівництво та військові сили, які здійснюють ці злочини.

So I've said many times: Wall Street didn't build America. The middle class built America [39]. У цьому прикладі Байден використовує метонімію, де «Wall Street» символізує великі фінансові інститути, а «middle class» — звичайних громадян, які, за його словами, дійсно побудували Америку. Цей прийом дозволяє підкреслити важливість праці та внеску широких верств населення в економічний розвиток країни.

Гіпербола — це прийом, який полягає в перебільшенні рис або характеристик для того, щоб підкреслити важливість чи величину певної ідеї. Байден активно використовує гіперболу, щоб підсилити відчуття гарантії своїх обіцянок, масштаби прогалин політичних опонентів та важливості конкретних рішень. Нижче наведені приклади з його промови 2023 року про економічне майбутнє держави:

Let me be clear again: Under my plan, no one earning less than \$400,000 has seen nor will see, as long as I'm President, a single solitary penny raised in their taxes. Not a single penny [39]. Це перебільшення створює відчуття абсолютної гарантії для виборців, що вони не постраждають від податкових змін.

MAGA Republicans in Congress have introduced a bill that could take food assistance away from as many as 10 million kids — people, 4 million children and put them at risk of going hungry in the wealthiest country in the world [39]. Голод у найбагатшій країні світу є перебільшенням з елементом оксюмору — поєднання протилежних за змістом понять, що підсилює емоційний ефект і показує катастрофічні наслідки законопроєкту суперників.

We just have to remember who we are. We are the United States of America. There is nothing beyond our capacity. Nothing we've ever set our mind to we're not able to do it when we've done it together [39]. У цьому випадку гіпербола виражається в заявах про безмежні можливості США. Байден стверджує, що «немає нічого поза нашою спроможністю» і що країна може здійснити все, що вона вирішить, коли діє разом. Це перебільшення спрямоване на те, щоб підкреслити потужність і єдність нації, створюючи враження, що Сполучені Штати можуть досягти будь-якої мети, навіть найскладнішої, якщо вони працюватимуть разом.

Варто також згадати про приклад гіперболи, який використав політик під час підписання закону про справедливість у сфері соціального забезпечення: *Our economy today is the strongest economy in the world. We've got more to do, but it's the strongest economy in the world because we have the best workers in the world* [30]. Стверджуючи, що економіка США є найсильнішою в світі, Байден перебільшує її статус для підкреслення досягнень і підвищення патріотичного настрою серед слухачів, створюючи відчуття національної гордості та успіху.

Алюзії в дискурсі Джо Байдена використовуються для звернення до загальновідомих історичних подій, постатей або ідеалів, що додають його словам глибокого значення. Через алюзії Байден не лише посиляється на минуле, а й показує, як воно пов'язане з сучасними проблемами та викликами:

Here we stand looking out to the great Mall where Dr. King spoke of his dream [41]. Цей приклад є алюзією на знамените звернення Мартіна Лютера Кінга "I Have a Dream". Байден таким чином нагадує слухачам про історичний момент, коли Кінг закликав до рівності та справедливості в США. Президент використовує алюзію, щоб нагадати про те, як важливо продовжувати боротьбу за ці ідеали в сучасному контексті, враховуючи проблеми соціальної нерівності та расизму в США.

Антитеза є риторичним прийомом, що полягає у виразному контрастуванні двох протилежних ідей або явищ для підсилення враження від

певної теми. Байден часто використовує антитезу для того, щоб акцентувати увагу на важливості змін або на необхідності виправлення ситуації.

America is going to have to choose between moving forward or backward, between hope and hate, between unity and division [37]. У цьому реченні антитеза проявляється через виразне контрастування двох протилежних ідей: «moving forward or backward», «hope and hate», «unity and division». Байден створює чіткий контраст між позитивними та негативними аспектами, щоб підкреслити важливість вибору та рішучості в подоланні кризи, закликаючи до єдності та позитивних змін для майбутнього країни.

We must end this uncivil war that puts red against blue, rural versus urban, conservative versus liberal [41]. У цьому прикладі антитеза проявляється через контрастування протилежних груп, таких як «red versus blue» (червоні проти синіх, символи політичних партій США), «rural versus urban» (сільські проти міських), «conservative versus liberal» (консервативні проти ліберальних). Байден використовує цей контраст, щоб підкреслити глибокі політичні та соціальні розбіжності в країні, закликаючи до припинення конфлікту і відновлення єдності між різними частинами суспільства.

He thought NATO would fracture and divide. Instead, NATO is more united and more unified than ever — than ever before [40]. Протиставлення між «розколом і поділом» та «єдністю і згуртованістю» під час виступу до річниці вторгнення росії в Україну підсилює ефект перемоги спільних демократичних цінностей над спробами знищити суверенітет України.

And while decisions are ours to make now, the principles and the stakes are eternal. A choice between chaos and stability. Between building and destroying. Between hope and fear. Between democracy that lifts up the human spirit and the brutal hand of the dictator who crushes it. Between nothing less than limitation and possibilities, the kind of possibilities that come when people who live not in captivity but in freedom. Freedom [40]. Антитези «chaos and stability», «building and destroying», «hope and fear», «democracy... and the brutal hand of the dictator», «limitation and possibilities» «captivity and freedom» створюють високий рівень

драматизму, посилюючи відчуття боротьби між силами прогресу та руйнування. Завдяки такому прийому Байден мобілізує емоції слухачів, спонукаючи їх ототожнювати себе з «світлом» — демократією, свободою, людяністю — на противагу «темряві» диктатури, страху та насильства.

Варто згадати і про іронію у публічних виступах Джозефа Байдена. Хоч вона і є важливим лексичним засобом у дискурсі президента, вона використовується значно обережніше і в більш поміркованій формі порівняно з його політичним опонентом Дональдом Трампом.

You knew it was coming – you could have set your watch to it. Donald Trump has already started with his attacks. Calling Kamala "nasty." Whining about how she's been "mean" to his appointees. It's no surprise. Whining is what Donald Trump does best more than any president in American history [43]. У наведеному прикладі він іронічно звертається до свого політичного опонента, не описуючи його грубими епітетами на відміну від першого.

And thank you to the current and former members of Congress for being here today, particularly Susan Collins. Susan, I hope it doesn't hurt your reputation, my complimenting you [33]. Іронія також присутня у його зверненні після перемоги Дональда Трампа на виборах у листопаді 2024 року. Джозеф Байден звертається до колег, з гумором нагадуючи їм про зміну керівництва та наслідки, які можуть до цього призвести. Політик не є сатиричним у своїх висловлюваннях: попри використання різних тропів він зберігає образ серйозного суспільного діяча, якому можна довіряти.

Ще один стилістичний прийом, який допомагає пом'якшити висловлювання – використання евфемізмів. Суть евфемізмів у політичному дискурсі полягає в тому, щоб пом'якшити або завуалювати зміст висловлювання, роблячи його більш прийнятним, нейтральним чи дипломатичним для аудиторії [28]. Джозеф Байден часто вживає їх, зокрема згадуючи і про війну в Україні. У своїй промові до річниці вторгнення росії в Україну замість він часто уникає слова «war», апелюючи до демократичного суспільства:

Would we stand up for the right of people to live free from naked aggression?

When President Zelenskyy said — he came to the United States in December — quote — he said this struggle will define the world and what our children and grandchildren — how they live, and then their children and grandchildren.

Extraordinary brutality from Russian forces and mercenaries.

Meanwhile, together we have made sure that Russia is paying the price for its abuses.

The defense of freedom is not the work of a day or of a year.

Over the past year, the United States has come together with our Allies and partners in an extraordinary coalition to stand against Russian aggression [40].

У наведеному уривку Джо Байден активно використовує евфемізми, щоб уникнути прямого вживання слова war (війна) і водночас зберегти рішучий, але дипломатичний тон свого виступу. Такі вислови, як «naked aggression», «struggle», «extraordinary brutality», «abuses», «defense of freedom» та «Russian aggression», дозволяють політикові говорити про воєнні дії в емоційно насичений спосіб. Проте вони також зміщують акцент із самої війни на моральний, гуманітарний і ціннісний вимір подій — захист свободи, гідності та міжнародного порядку. Наприклад, «struggle» наголошує на боротьбі як на процесі опору, а «defense of freedom» надає конфлікту ідеалістичного забарвлення.

Загалом, уживання евфемізмів у цьому контексті має подвійну функцію. По-перше, вони пом'якшують риторику, допомагаючи Байдену зберігати дипломатичність і уникати загострення міжнародних відносин.

По-друге, ці лексичні засоби підсилюють моральну складову промови, перетворюючи політичне висловлювання на заклик до солідарності та захисту універсальних цінностей. Такий підхід дозволяє Байдену говорити про війну не як про суто військовий конфлікт, а як про глобальну боротьбу між свободою та тиранією.

Отже, аналіз лексичних та стилістичних засобів у дискурсі Джо Байдена показує, що він активно використовує різні прийоми для досягнення

емоційного ефекту, підвищення переконливості та створення глибших образів, які резонують з аудиторією.

Метафори, епітети, персоніфікація, метонімія, гіперболи та алюзії дозволяють не лише виразно передати складні політичні ідеї, але й посилити моральні та емоційні аспекти його промов. Персоніфікація допомагає перетворити абстрактні поняття на живі образи, що зворушують і мобілізують слухачів.

Завдяки цим засобам Байден будує риторику, що здатна не лише інформувати, але й переконувати, об'єднувати громадян навколо важливих національних цінностей і ідеалів. Більш того, його вміння використовувати евфемізми дозволяє зберігати дипломатичність та уникати різких формулювань, що можуть мати негативні наслідки для міжнародних відносин. Це стратегічне використання лексичних засобів дозволяє Байдену формулювати промови так, щоб вони мобілізували підтримку серед громадян, зміцнюючи його імідж як лідера, здатного об'єднати націю в період кризи.

Можна зробити висновок, що політичний дискурс Джо Байдена є ефективним інструментом для досягнення його політичних цілей. Він поєднує емоційну виразність, чіткість і доступність мови, що дозволяє йому формувати зв'язок з аудиторією і мобілізувати її до дії. Використання синтаксичних і морфологічних засобів сприяє ясності і переконливості його меседжів, тоді як стилістичні прийоми допомагають створювати сильні образи, що резонують з громадянами на емоційному рівні.

Риторика Байдена базується на цінностях єдності, демократії та національної гордості, що дозволяє йому не лише інформувати, але й переконувати, мобілізувати та об'єднувати націю в часи криз. Цей дискурс сприяє зміцненню довіри до лідера та формуванню позитивного іміджу країни на світовій арені.

РОЗДІЛ 3.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОМОВ ДОНАЛЬДА ТРАМПА

3.1 Характеристика політичних промов Дональда Трампа

Дональд Трамп, 45-й та 47-й президент Сполучених Штатів Америки, став однією з найбільш впливових і водночас суперечливих постатей сучасної політики, не лише в Америці, але й у світовому контексті. Його політична кар'єра, що розпочалася в бізнес-середовищі, суттєво змінила політичні комунікаційні практики та методи взаємодії з виборцями.

Відзначаючись винятковою здатністю до масової мобілізації підтримки, Трамп суттєво змінив усталені форми політичного дискурсу, перевагу надаючи простоті, прямоті й емоційній виразності. Його риторика, яка часто супроводжується короткими та чіткими висловлюваннями, виражає ідеї в доступній формі, що дозволяло йому швидко і ефективно взаємодіяти з широкою аудиторією.

Риторика Трампа, зокрема його слогани «Make America Great Again» та «America First», стали не лише політичними девізами, а й важливими елементами національної ідентичності, що спонукали до ностальгії за "старими добрим часами" і виражали прагнення до відновлення американської величі.

Вибори 2024 року були відзначені високим рівнем політичної напруги. По-перше, загострення поляризації в суспільстві, зокрема через різке розмежування між ідеологічними таборами, призвело до гострих суперечок та конфліктів. По-друге, економічна нестабільність, що супроводжувалась інфляцією та безробіттям, створила у виборців відчуття невизначеності й прагнення до змін. Соціальні питання, як-от права людини та рівність, стали важливими темами дебатів, що ще більше розділили суспільство.

Перемога Дональда Трампа в січні 2025 року стала поверненням до консервативних ідей про «захист Америки» та відновлення національної гідності, що знайшло широкий відгук серед його електорату, який був

стурбований політичними змінами і втручанням уряду у повсякденне життя. У цьому контексті риторика Трампа, орієнтована на повернення країни до величі через боротьбу з політичною елітою, зовнішніми загрозами та імміграцією, стала ефективним інструментом для зміцнення його підтримки серед виборців, які прагнули змін і національної єдності.

Політичний дискурс Дональда Трампа став важливим інструментом формування унікального політичного іміджу та здобуття масової підтримки. Завдяки своїй мові президент зумів трансформувати традиційні правила політичної комунікації, перевівши її у більш емоційну, конфліктну та персоналізовану площину.

На відміну від усталеного політичного етикету, який вимагає виваженості, стриманості та раціональної аргументації, Трамп свідомо обирає стратегії, спрямовані на досягнення емоційного впливу та мобілізацію електорату. У його дискурсі можна виділити активне використання політиком стратегії нападу, самопрезентації, боротьби за владу, маніпуляції тощо. Для наведення прикладів використання стратегій ми аналізуємо інавгураційну промову Дональда Трампа, яка була виголошена в січні 2025 р.

Однією з найхарактерніших є стратегія нападу, що реалізується через агресивну риторику. Вона ґрунтується на створенні образу ворога, який персоніфікує всі політичні та соціальні проблеми. Застосовуючи тактику звинувачень і саркастичних зауважень, Трамп формує чітке розмежування між «своїми» і «чужими», де перші уособлюють чесність і патріотизм, а другі — корупцію й зраду національних інтересів. Такий підхід відносять і до стратегії поляризації [55]. Це дозволяє йому не лише дискредитувати опонентів, а й посилювати почуття згуртованості серед власних прихильників.

We will be the envy of every nation, and we will not allow ourselves to be taken advantage of any longer. We have a government that has given unlimited funding to the defense of foreign borders but refuses to defend American borders or, more importantly, its own people [65]. Ці фрази відображають тактику нападу та поляризації, яка має на меті не лише дискредитацію опонентів, але й

активізацію емоційної підтримки серед прихильників Трампа через створення відчуття несправедливості та обурення щодо існуючої політичної системи.

Важливе місце у його дискурсі займає стратегія самопрезентації, за допомогою якої Трамп створює образ сильного, компетентного та успішного лідера. Він часто підкреслює власні досягнення, виняткові знання й управлінські якості, вживаючи фрази на кшталт *«America will soon be greater, stronger, and far more exceptional than ever before»*, *«From this moment on, America's decline is over»* [65]. Такі висловлювання сприяють конструюванню персоналізованого політичного бренду, в основі якого — впевненість у власній правоті й здатності «врятувати Америку». *My proudest legacy will be that of a peacemaker and unifier* [65]. Ця фраза є прикладом його спроби створити образ лідера, який не лише сильний і рішучий, але й здатний об'єднати націю та забезпечити мир.

Паралельно реалізується стратегія боротьби за владу, яка проявляється у протиставленні «справжнього народу» політичним елітам та зовнішнім ворогам. Цей дихотомічний поділ формує в аудиторії відчуття колективної місії та потреби у захисті власної ідентичності.

For many years, a radical and corrupt establishment has extracted power and wealth from our citizens while the pillars of our society lay broken and seemingly in complete disrepair [65]. Трамп створює образ еліт, які зловживають своєю владою та ресурсами за рахунок звичайних громадян. Таке посилення протистояння між народом і корумпованою верхівкою влади опонентів стає основою для мобілізації підтримки.

Our armed forces will be freed to focus on their sole mission: defeating America's enemies [65]. Це висловлення демонструє створення «ворогів», як зовнішніх, так і внутрішніх, що потрібно перемогти заради безпеки нації.

Політичний дискурс Трампа також характеризується активним використанням маніпулятивної стратегії. Політик свідомо використовує емоційні тригери, апелюючи до страху, гніву чи гордості задля створення

напруженого емоційного стану, що дозволяє посилювати його вплив на електорат.

Just a few months ago, in a beautiful Pennsylvania field, an assassin's bullet ripped through my ear. But I felt then and believe even more so now that my life was saved for a reason. I was saved by God to make America great again [65]. Висловлення є маніпулятивним, адже Трамп намагається створити емоційний зв'язок з аудиторією, демонструючи себе як жертву, що вижила після атаки, що може бути сприйнято як «божественне призначення» відновити велич Америки. Така стратегія дозволяє посилити образ героя та рятівника.

It fails to protect our magnificent, law-abiding American citizens but provides sanctuary and protection for dangerous criminals, many from prisons and mental institutions, that have illegally entered our country from all over the world [65]. Це маніпулятивне висловлення створює образ «чужих» як загрози для безпеки американців. Трамп активно використовує страх і негативні стереотипи про нелегальних іммігрантів, малюючи їх як «небезпечних злочинців», що підривають стабільність і безпеку країни [54]. Ця риторика створює відчуття, що лише жорстка політика щодо імміграції може захистити «справжніх» американців.

Його промови нерідко набувають характеру агітаційної стратегії, коли гасла типу “Make America Great Again” чи “America First” стають інструментами масової мобілізації [55]. Водночас інтерпретаційно-інформативна стратегія у його виступах полягає у вибірковій подачі фактів та інтерпретації подій у вигідному для себе світлі, що дозволяє формувати бажану картину реальності. У сукупності ці стратегії створюють дискурс, побудований на емоціях, конфлікті та персоналізації, що забезпечує його ефективність у контексті масової політичної комунікації.

Хамаршех А. також описує ознаки стратегії демагогії у промовах Дональда Трампа, до яких належать:

1. спрямованість на розширення електорату задля поширення своєї влади;
2. широке застосування пропаганди;

3. розважальний характер промов замість чіткого інформування електорату [21].

Дональд Трамп звертається до масових почуттів — страху, гніву, гордості та національної гордості, що дозволяє йому мобілізувати великі групи виборців, створюючи образ «сильного лідера», який бореться за їхні інтереси. Його риторика спрямована на повернення «старих добрих часів». Трамп також активно використовує пропагандистські прийоми, наприклад: «ми проти них», «справжні американці проти корумпованих еліт». Це дозволяє йому створювати образ ворога і мобілізувати підтримку серед виборців. Його промови не спрямовані на логічне пояснення, а більше на емоційну реакцію та мобілізацію.

Нарешті, розважальний характер його промов, що часто характеризуються провокаційними елементами, жартами або навіть агресивними епітетами, додає шоу-елементи до політичної комунікації. Це допомагає утримати увагу аудиторії та підвищити емоційну залученість, але відводить прагнення до конструктивного діалогу. Такий підхід, як демонструє інавгураційна промова, є частиною стратегії демагогії.

У своїй інавгураційній промові Дональд Трамп акцентує увагу на відновленні національної ідентичності та суверенітету США, підкреслюючи важливість принципу «Америка перш за все» (America First). Трамп пообіцяв «поставити Америку на перше місце», що включало відродження національної економіки, створення нових робочих місць, зниження податків та підвищення енергетичної незалежності. Водночас, він критикував попередні адміністрації за неефективне управління і корупцію, обіцяючи відновити справедливість і підвищити рівень довіри до уряду. Трамп намагався створити образ себе як «лідера, який працює на благо людей», обіцяючи повернення стабільності та справедливості.

На Рис. 3.1. (Додаток В) ми також виділили ключові слова, які використовує Дональд Трамп у своїй інавгураційній промові. Серед них: nation (19); america (18); country (15); american (13); government (11); world (10);

today (10); president (10); great (10); states (9); united (8); people (8); end (8); citizens (8); new (7); administration (7); win (5); right (5); restore (5); power (5).

Використання слів, як «nation», «America», «country», «American» підкреслює акцент на величі нації та її ролі в глобальному контексті. Трамп активно звертається до національної ідентичності, прагнучи відновити позиції Америки на міжнародній арені. Часте використання «great», «states» також посилює ідею національної гордості.

Слова «government», «world», «president» акцентують увагу на політичній ролі уряду та президента в управлінні країною. Ключові слова «united», «people», «citizens» підкреслюють єдність нації, а «new», «administration», «restore», «win» вказують на прагнення до змін і відновлення країни під його лідерством. Це створює образ сильної, єдиної Америки, готової до нових досягнень і глобальної переваги.

Отже, політичний дискурс Дональда Трампа, зокрема його інавгураційна промова 2025 року, ефективно реалізує ряд стратегій, спрямованих на мобілізацію підтримки та зміцнення політичної позиції. Завдяки стратегії нападу, поляризації та самопрезентації, Трамп створює образ рішучого лідера, який бореться за інтереси «справжніх» американців і протистоїть корумпованим елітам задля відновлення величі Америки. Його дискурс також має ознаки демагогії, зокрема через маніпулювання емоціями та спрощення складних проблем. Трамп активно використовує пропагандистські прийоми, такі як створення образів ворогів та використання страху й гніву для мобілізації підтримки. Ці стратегії допомагають Трампу утримувати електоральну підтримку та формувати сильний політичний імідж.

3.2 Синтаксичні та морфологічні засоби

Дискурс Дональда Трампа використовує різні синтаксичні та морфологічні засоби для створення емоційного впливу, поляризації та посилення образу сильного лідера. У його політичному дискурсі можна відзначити ряд синтаксичних особливостей. Серед них можна виділити прості

синтаксичні конструкції, однорідні члени речення, складносурядні та складнопідрядні речення, анафору та риторичні питання.

Промови Дональда Трампа часто характеризуються простотою та прямоотою, що дозволяє досягти глибокого зв'язку з електоратом. Він активно застосовує прості короткі, чіткі речення.

The American people have spoken [65]. Our message is very simple. We have no choice. [60]

Як приклад, проаналізувавши звернення президента до світових лідерів [61], ми дійшли висновку, що із загальної кількості 132 речень більшість (78) є простими (Додаток Г). Середня кількість слів у реченні – дванадцять. Це дозволяє Трампу створити чітке повідомлення, яке легко сприймається і викликає сильні емоційні реакції у слухачів.

Політик також активно вживає однорідні члени речення, аби змістовно та емоційно наповнити свої висловлювання:

Together, they laid down the railroads, raised up the skyscrapers, built great highways, won two world wars, defeated fascism and communism, and triumphed over every single challenge that they faced [65]. У цьому прикладі використано однорідні присудки, «laid down», «raised up», «built», «won», «defeated», і «triumphed», мають на меті підкреслити численні досягнення американської нації, формуючи враження про її велич та прогрес.

Складносурядні конструкції дозволяють поєднати кілька ідей у межах одного речення. Вони забезпечують ясність і послідовність в поданні ідей, а також додають ритмічну структуру та емоційну виразність:

So we got to take a little credit because nobody else is going to give it to me [62]. У наведеному прикладі конструкції поєднуються сурядним сполучником *because*.

Також активно використовуються різні складнопідрядні речення. «*From New York to Los Angeles, from Philadelphia to Phoenix, from Chicago to Miami, from Houston to right here in Washington, D.C., our country was forged and built by the generations of patriots who gave everything they had for our rights and for*

our freedom» [65]. У прикладі використано складнопідрядне речення, де друга частина речення є підрядною. Вона пояснює дію, яку здійснили покоління патріотів.

«If we don't get it passed, what would happen is your taxes go up 68%, think of that» [63]. У наведеному прикладі використане умовне підрядне речення з невітнішим для економіки результатом.

Одним з ключових стилістичних засобів у політичному дискурсі Дональда Трампа є анафора (єдинопочаток), яка активно використовується для підсилення емоційного впливу та формування ритмічної структури промов. Президент часто повторює певні фрази чи слова на початку речень або частин речення, щоб підкреслити важливість певних ідей і створити відчуття напруженості та мобілізації емоцій.

Never give up. Never ever give up. You can't. How about me? If I would have given up, I would not be here right now [59]. Використання анафори через повторення створює потужний ритмічний ефект, який посилює заклик до рішучості.

No matter where you go, no matter where you go, no matter what you even think about, there's nothing like the fighting force that we have [62]. Повторення в наведеному прикладі підсилює ідею непереможності американської бойової сили, закріплюючи образ та сили нації.

We only know victory. We're only going to know victory. We don't want to know the other word. We want to know victory. We're going to have great victories in the years to come [62]. Анафора створює враження, що перемога є неминучою, виражаючи оптимізм.

Для зниження категоричності висловлювань політики звертаються до аудиторії з риторичними запитаннями. Трамп часто використовує риторичні запитання як потужний стилістичний засіб для залучення аудиторії та створення відчуття взаєморозуміння.

You love doing it, too. There's not a thing in the world that you'd rather do, is there? [62]. Риторичне запитання має на меті закріпити емоційний зв'язок з аудиторією.

What do you think? Are we going to get it passed? [63] Трамп звертається до слухачів, спонукаючи їх до роздумів і залучаючи до процесу ухвалення важливих рішень, що допомагає посилити вплив і залучення електорату до його політичних ініціатив.

Низка морфологічних засобів у дискурсі також допомагають Дональду Трампу створювати образ сильного і рішучого лідера. До них належать форми займенників та дієслів, які посилюють дихотомію між політичними силами та підкреслюють його рішучість у реалізації обіцянок, закріплюючи образ лідера, якому можна довіряти.

У своєму політичному дискурсі Дональд Трамп активно використовує особові займенники, які реалізують вищезгадану стратегію полярності для створення чіткого поділу між «нами» і «ними», що посилює відчуття єдності серед своїх прихильників і викликає ворожість до опонентів:

Together we're going to bring back the most beautiful words I always say, made in the USA [63]. Використання займенника «we» створює відчуття спільної мети, підкреслюючи колективну відповідальність за майбутнє Америки.

Together we've achieved what everybody said was impossible [61]. Цей приклад також демонструє, що досягнення є результатом спільних зусиль влади та народу.

Because of their sacrifice today, our flag is still waving proudly and our freedom is still safe and our future is looking brighter and greater than ever [64]. Займенники «our» повторюються в контекстах «our flag», «our freedom» і «our future», що підкреслює належність цих цінностей кожному громадянину. Його риторика формує колективний образ нації, де громадяни є частиною більшої спільноти, що розділяє спільну відповідальність за збереження та розвиток країни.

But we have to take care of this little gnat that's on our shoulder called the Democrats. They want to give all of our money to illegal aliens that pour into the country [62]. У прикладі наведено протиставлення займенників «we» та «they». Така полярність, де опоненти виступають як перешкода, допомагає створити образ «боротьби» між двома сторонами, підсилюючи мобілізацію власного електорату.

Політик також активно використовує форми дієслів майбутнього часу для створення образу надії, рішучості та перспективи:

America will soon be greater, stronger, and far more exceptional than ever before [65]. Форма майбутнього часу демонструє впевненість у позитивних змінах в країні.

It is my hope that our recent presidential election will be remembered as the greatest and most consequential election in the history of our country [65].

And that plan is going to happen [59]. Використання цих форм допомагає Трампу мобілізувати електорат, який вірить у майбутні досягнення.

In May, I signed an executive order to open the National Center for Warrior Independence in Los Angeles, California, which will house up to 6,000 homeless vets. It's going to be beautiful. [64] В цьому висловлюванні Джо Байден використовує дієслівні форми майбутнього часу («will house», «going to be»), що підкреслюють його впевненість і рішучість у реалізації планів.

Пасивний стан є ще одним важливим морфологічним засобом у дискурсі Дональда Трампа, який допомагає йому сформувати образ зовнішніх загроз і підкреслити безпорадність чи вразливість перед ними:

We will not be deterred [65].

We will not be conquered, we will not be intimidated, we will not be broken, and we will not fail [65]. Використання пасивного стану в наведених прикладах створює образ загрозливих зовнішніх сил, які намагаються вплинути на націю.

Europe is in serious trouble. They've been invaded by a force of illegal aliens like nobody's ever seen before [60]. Використання пасивного стану в цьому

прикладі підсилює образ загрози, що нависла над Європою через нелегальну імміграцію.

Отже, дискурс Дональда Трампа є виразним прикладом використання синтаксичних і морфологічних засобів для створення емоційного впливу, підкреслення образу сильного лідера та поляризації суспільства. Президент активно використовує прості та короткі речення, однорідні члени речення, складносурядні та складнопідрядні конструкції для чіткої передачі своїх ідей. Анафора, риторичні питання та форми дієслів майбутнього часу допомагають йому підсилити емоційний зв'язок з аудиторією, створити ритмічні структури та формувати образ надії на майбутні зміни. Застосування повторюваних фраз і занурення в прості висловлювання дозволяє Трампу досягти глибокої зворотної реакції від виборців та підвищити переконливість своїх послань.

Морфологічні засоби, зокрема використання особових займенників, підсилюють поділ між «нами» і «ними», створюючи відчуття єдності серед прихильників і вороже налаштоване ставлення до опонентів. Трамп часто застосовує дієслівні форми майбутнього часу, що підкреслюють рішучість і віру в позитивні зміни, та пасивні конструкції для створення образу зовнішніх загроз. Ці засоби дозволяють йому формувати образ нації, яка протистоїть зовнішнім силам і бореться за своє майбутнє, водночас мобілізуючи свою аудиторію до підтримки рішучих політичних ініціатив.

3.3 Лексико-стилістичні засоби у промовах Дональда Трампа

Лексико-стилістичні особливості промов Дональда Трампа є важливим інструментом його політичної комунікації, який дозволяє йому ефективно мобілізувати підтримку і формувати емоційний зв'язок з аудиторією.

У своїх виступах Трамп активно використовує різноманітні стилістичні прийоми, зокрема епітети, метафори, персоніфікації, метонімії, гіперболи, алюзії, антитези, іронію та сатиру, що допомагають посилити виразність його послань і створити яскраві образи. Ці лексичні стратегії дозволяють йому підкреслити контрасти та викликати емоційні реакції у слухачів.

Епітети є потужним лексичним засобом, який дозволяє політикам посилювати емоційний вплив своїх виступів, створюючи у слухачів яскраві і виразні образи. У політичному дискурсі Дональда Трампа епітети використовуються для підкреслення величі, сили та виключності Америки, а також для оцінки певних явищ чи осіб. Використання епітетів сприяє створенню позитивних образів для прихильників та негативних образів для опонентів, що є важливим інструментом у стратегії поляризації:

America will reclaim its rightful place as the greatest, most powerful, most respected nation on earth, inspiring the awe and admiration of the entire world [65]. Використання епітетів «greatest», «most powerful», «most respected» підкреслює образ Америки як глобального лідера, сприяючи формуванню патріотизму серед громадян.

Our American ancestors turned a small group of colonies on the edge of a vast continent into a mighty republic of the most extraordinary citizens on Earth. No one comes close [65]. Епітети «mighty» та «extraordinary» підкреслюють унікальність та силу американської нації.

Every citizen should be proud of this exceptional heritage. We have an unbelievable heritage, and we have to use that and make life better for everyone [59]. Вживання епітетів «exceptional» та «unbelievable» формує образ Америки як країни з винятковою спадщиною.

Those big windmills are so pathetic and so bad, so expensive to operate [60]. Слова «pathetic» та «bad» служать для негативної оцінки альтернативних джерел енергії, що підкреслює скептицизм Трампа до екологічної політики.

And it's a true honor to be here with the thousands of our nation's finest sailors at the largest naval facility in the entire world [62]. Епітет «finest» підкреслює винятковість та високу моральну якість американських військових.

Метафори є важливим лексичним засобом, який Дональд Трамп використовує для створення яскравих образів і підвищення емоційного впливу на аудиторію. Через метафори він не тільки описує політичні ситуації, а й формує враження динамічних і масштабних змін, які мають відбутися.

A tide of change is sweeping the country, sunlight is pouring over the entire world, and America has the chance to seize this opportunity like never before [65]. Метафора «a tide of change» порівнює зміни з приливом, що несе швидкі й незворотні трансформації.

The future is ours, and our golden age has just begun [65]. This is, indeed, the golden age of America [60]. Використання метафори «golden age» створює образ періоду процвітання та благополуччя.

The American dream will soon be back and thriving like never before [65]. Метафора «American dream» символізує національну ідею про можливість досягнення успіху, процвітання і свободи, підкреслюючи оптимізм і відновлення національних ідеалів.

Six years have passed since I last stood in this grand hall and addressed a world that was prosperous and at peace in my first term. Since that day, the guns of war have shattered the peace I forged on two continents [60]. Метафора «the guns of war» порівнює війни з пострілами, що руйнують мир і стабільність, і наголошує на важливості їх відновлення.

I love Europe. And I hate to see it being devastated by energy and immigration. This double-tailed monster destroys everything in its wake, and they cannot let that happen any longer [60]. Метафора «double-tailed monster» створює образ страшної загрози, яка руйнує Європу, підкреслюючи небезпеку від енергетичних та імміграційних криз.

But we have to take care of this little gnat that's on our shoulder called the Democrats [62]. Метафора «little gnat» порівнює демократів з малозначною проте набридливою загрозою. Такий вираз вказує на зневажливе ставлення до політичних опонентів і намагається применшити їхню значущість у контексті більших політичних ідеологічних битв.

Персоніфікація є лексичним засобом, що дозволяє наділяти абстрактні ідеї або нещивні явища людськими рисами, надаючи їм емоційного забарвлення. У дискурсі Дональда Трампа персоніфікації активно

використовуються для створення яскравих образів, що додають його промова драматизму.

National unity is now returning to America, and confidence and pride is soaring like never before [65]. У цьому прикладі «unity», «confidence», і «pride» персоніфіковані, оскільки їм приписуються людські властивості, зокрема «returning» (повертатися) і «soaring» (високо підійматися).

From the earliest days of our republic, faith in God has always been the ultimate source of the strength that beats in the hearts of our nation [59]. У цьому реченні вірі надаються людські характеристики надаються людські характеристики («beats in the hearts of our nation»), що підкреслює ідею про живу силу, яка дає Америці мотивацію.

Because our country has got some big headaches, but we have tremendous spirit right now [59]. Тут країна персоніфікується через «headaches» як труднощі, з якими бореться народ.

Метонімії в риториці Дональда Трампа часто використовуються для спрощення виразів і створення яскравих, зрозумілих образів, що легко сприймаються аудиторією. Завдяки метонімії політик може замінювати абстрактні концепти або великі соціальні групи зрозумілими для широкої аудиторії символами:

I give Germany a lot of credit for that [60]. У цьому випадку «Germany» ймовірно є метонімією для уряду Німеччини.

The whole world is now witnessing in the United States of America [65]. Тут «the United States of America» є метонімією для народу США, що дозволяє Трампу перетворити націю на символ впливу на світовій арені [68].

Гіпербола — це перебільшення, головною метою використання якого є посилення емоційного впливу. Дональд Трамп часто вдається до гіперболічних виразів у своїх промовах для того, аби підсилити власні досягнення. Це дає змогу сформувати образ успішного лідера та реалізувати вищезгадану стратегію самопрезентації:

Over the past eight years, I have been tested and challenged more than any president in our 250-year history, and I've learned a lot along the way [65]. Це перебільшення має на меті підкреслити складність його президентства і продемонструвати, що він має найбільші виклики в історії країни.

As commander in chief, I have no higher responsibility than to defend our country from threats and invasions, and that is exactly what I am going to do. We will do it at a level that nobody has ever seen before [65]. Використання гіперболи в цьому прикладі підкреслює масштаби змін та розвитку, які чекають на американську націю в майбутньому.

If we work together, there is nothing we cannot do and no dream we cannot achieve [65]. Це перебільшення підкреслює безмежні досягнення, які можна здобути, якщо американці об'єднуються, що є спробою консолідувати аудиторію, підвищуючи оптимізм щодо майбутнього.

But today, just eight months into my administration, we are the hottest country anywhere in the world, and there is no other country even close. America is blessed with the strongest economy, the strongest borders, the strongest military, the strongest friendships, and the strongest spirit of any nation on the face of the Earth [60]. Висловлювання про те, що США є «найгарячішою країною» у світі, а також перебільшення сили економіки, кордонів, армії та духу нації створює образ Америки як непереможної та наймогутнішої країни.

Алюзія — це стилістичний прийом, при якому робиться непряме посилення на відомі події, особистості, культурні або історичні факти, щоб поглибити зміст і посилити вплив висловлювання. Алюзії часто використовуються для того, щоб апелювати до колективної пам'яті слухачів, викликаючи у них асоціації з важливими або знаковими моментами, які мають велике значення в суспільстві.

Today is Martin Luther King Day. And his honor — this will be a great honor. But in his honor, we will strive together to make his dream a reality. We will make his dream come true [65]. У цьому випадку Трамп робить алюзію на знамените висловлювання «I have a dream» Мартіна Лютера Кінга, яке стало символом

боротьби за расову рівність і справедливість. Це підкреслює важливість єдності, незалежно від раси чи походження.

We will drill, baby, drill [65]. Це алюзія на популярне гасло 2008 року, яке було використано членами Республіканської партії для підвищення видобутку нафти в США. Трамп використовує цей вираз, щоб підкреслити свою політику щодо енергетичної незалежності.

Антитеза у промовах Дональда Трампа часто використовується для створення чіткого поділу між «своїми» і «чужими», «правильними» та «неправильними» підходами, мобілізуючи електорат.

As our victory showed, the entire nation is rapidly unifying behind our agenda with dramatic increases in support from virtually every element of our society: young and old, men and women, African Americans, Hispanic Americans, Asian Americans, urban, suburban, rural [65]. У цьому прикладі Трамп використовує антитезу, підкреслюючи єдність нації через контраст між різними соціальними групами: «young and old», «men and women», «urban, suburban, rural».

As one nation, we take solace in the knowledge that their journey that night did not end in the icy waters of the Potomac, but in the warm embrace of a very loving God [59]. Тут антитеза виражена через контраст між «icy waters of the Potomac» (символ трагедії та втрати) і «warm embrace of a very loving God» (символ надії та духовної підтримки).

I mean, some people want an open border and some people want a closed border. We want it closed, and they want it open. [59] Тут антитеза створює чітке протиставлення між «open border» і «closed border», підкреслюючи розбіжності між політичними силами.

Іронія — це стилістичний прийом, коли висловлювання має на увазі протилежне значення від того, що буквально сказано, з прихованою насмішкою. У політичному дискурсі Дональда Трампа іронія часто служить способом створення неформальної атмосфери, послаблення суспільної напруги або висловлення критики в непрямій формі.

It will be called the National Garden of American Heroes. Some of you will be on that soon-to-be hallowed ground — some of you. Let's see. I can pick a few of you right now by looking — (laughter) — because there's a couple of you right now, I can see [59]. У наведеному прикладі Трамп використовує іронію, коли натякає на те, що деякі присутні, можливо, стануть національними героями, підкреслюючи це з гумором і водночас створюючи атмосферу легкості. Цей прийом дозволяє йому встановити зв'язок з аудиторією.

And I don't mind making this speech without a teleprompter, because the teleprompter is not working. I feel very happy to be up here with you, nevertheless. And that way, you speak more from the heart. I can only say that whoever is operating this teleprompter is in big trouble [60]. Тут Трамп використовує іронію, коментуючи нещасливу ситуацію з технічними проблемами. Його зауваження створює комічний ефект, підкреслюючи непередбачуваність ситуації і водночас дозволяючи йому виглядати більш «неформальним» лідером. Це дозволяє послабити напругу і зміцнити позитивний імідж.

У контексті аналізу промов Дональда Трампа стає зрозуміло, що окрім прийнятної в політичному дискурсі іронії, що є прихованою, політик активно використовує відкриту сатиру для критики опонентів чи урядів інших країн. Це ставить під сумнів їхні політичні рішення та дії.

And here in the United States, four years of weakness, lawlessness, and radicalism under the last administration delivered our nation into a repeated set of disasters [60]. У цьому прикладі Трамп використовує сатику для критикування попередньої адміністрації, зображаючи її як період слабкості, беззаконня та радикалізму.

Because if you look back just a year ago, it was millions and millions of people pouring in from all over the world, from prisons, from mental institutions, drug dealers. All over the world they came. They just poured into our country with the ridiculous open border policy of the Biden administration [60]. Трамп використовує сатиру для зображення політики відкритих кордонів як абсурдної, маніпулюючи ситуацію з імміграцією, приписуючи їй такі

екстремальні елементи, як злочинці та психічно хворі особи. Це створює образ хаосу та небезпеки.

That being the case, what is the purpose of the United Nations? The U.N. has such tremendous potential. I've always said it. It has such a tremendous, tremendous potential, but it's not even coming close to living up to that potential, for the most part. At least for now, all they seem to do is write a really strongly worded letter and then never follow that letter up. It's empty words, and empty words don't solve war [60]. Трамп використовує сатиричну критику щодо бездіяльності ООН, принижуючи їхні зусилля. Він ставить під сумнів реальну користь ООН, висміюючи їхні листи, що не ведуть до реальних змін.

I remember hearing about the carbon footprint, and then President Obama would get into Air Force One, a massive Boeing 747, and not a new one, an old one, with old engines. He'd talk about the carbon footprint, we must do something. Then he'd get in, and he'd fly from Washington to Hawaii to play a round of golf. And then he'd get back onto that big, beautiful plane, and he'd fly back, and he would talk about, again, global warming and the carbon footprint [60]. Тут Трамп використовує сатиру для висміювання суперечностей у діях президента Барака Обами у контексті екологічної політики. Він критикує політичні заяви Обами про боротьбу з глобальним потеплінням через абсурдність його особистих вчинків, підкреслюючи контраст між словами і діями.

Критичні висловлювання в політичному дискурсі Дональда Трампа часто використовуються для того, щоб підкреслити абсурдність або неефективність певних політичних підходів, викриваючи їх через прямолінійні й різкі зауваження. Така риторика дозволяє Трампу виразно демонструвати свою позицію. Використання критичних висловлювань створює образ лідера, який не боїться висловлювати незручні істини, навіть якщо це викликає критику.

They were going all green. All green is all bankrupt. That's what it represents. And it's not politically correct. I'll be very badly criticized for saying it, but I'm here to tell the truth [60]. У цьому випадку Трамп критикує екологічні ініціативи,

використовуючи різке висловлювання, щоб підкреслити свою думку про їхню економічну недоцільність. Цей коментар виокремлює готовність Трампа йти проти загальноприйнятих норм і вказує на його позицію як лідера, що говорить «правду», навіть якщо це суперечить політкоректності.

All of these predictions made by the United Nations and many others, often for bad reasons, were wrong. They were made by stupid people. But have caused their country's fortunes, and given those same countries no chance for success, if you don't get away from this green scam, your country is going to fail [60]. Тут Трамп застосовує різке і принизливе слово «stupid», щоб критикувати прогнози та політику ООН щодо змін клімату, називаючи це «шахрайством». Це створює образ глобальних інститутів як непрофесійних і некомпетентних. Цим він намагається знизити довіру до міжнародних організацій, закликаючи до більш скептичного ставлення до їхніх рішень та прогнозів, одночасно зміцнюючи свою риторику щодо національної незалежності від міжнародних впливів.

Отже, політичний дискурс Дональда Трампа є одним з найбільш виразних прикладів використання лексико-стилістичних прийомів для досягнення емоційного впливу на аудиторію та підкреслення основних аспектів його політики. Риторика Трампа відрізняється своєю агресивною та емоційно насиченою мовою, що сприяє не лише мобілізації електорату, але й формуванню образу рішучого, неординарного лідера, готового порушувати звичні політичні норми на благо національних інтересів.

Дискурс Дональда Трампа також широко використовує стратегії нападу, самопрезентації та боротьби за владу. Стратегії нападу включають не лише критику своїх опонентів, але й створення образу ворога, що дозволяє Трампу посилювати свою позицію як захисника національних інтересів. Стратегія самопрезентації у Трампа орієнтована на створення образу людини, яка бореться за своєму народу, виступаючи проти політичної еліти та міжнародних структур, що, на його думку, шкодять інтересам США. Демагогія

і агітаційні прийоми дозволяють йому ефективно мобілізувати своїх прихильників, підсилюючи емоційну складову виступів.

Використання епітетів і метафор дозволяє Трампу створювати яскраві, вражаючі образи, які підсилюють його політичні меседжі. Наприклад, часто застосовувані ним метафори величі Америки, її непереможності та значущості в глобальному контексті сприяють формуванню уявлення про країну як глобального лідера, що повинна бути на чолі світових процесів. Це дозволяє Трампу мобілізувати національну гордість і викликати емоційний відгук у громадян, створюючи образ, в якому американська нація є символом сили та впливу.

Персоніфікація та метонімія також грають важливу роль у дискурсі Трампа. Іншою важливою складовою риторики Трампа є використання гіпербол, що підсилюють масштаби його обіцянок та переконують слухачів у рішучості та рішучих діях, які він обіцяє. Гіпербола дозволяє Трампу представити свої політичні ініціативи як надзвичайні, грандіозні за масштабами, що демонструє його бажання змінити ситуацію кардинальним чином. Це підсилює враження про його рішучість і безкомпромісність у боротьбі за досягнення своїх цілей, що є важливим елементом для створення образу лідера, готового діяти на користь народу без огляду на перешкоди.

З іншого боку, використання алюзій, антитез, іронії та сатири дозволяє Трампу не лише надавати своїм виступам динамічності, але й акцентувати увагу на критичних питаннях, зокрема щодо своїх політичних опонентів та міжнародних інститутів. Алюзії до історичних подій або постатей створюють ефект співвіднесеності з традиціями та великими історичними моментами, а антитези допомагають акцентувати різницю між його політичною стратегією і стратегією його опонентів. Іронія та сатира дають можливість Трампу критикувати опонентів у гумористичній формі, знижуючи градус конфлікту, але водночас показуючи слабкість позицій суперників.

Загалом, політичний дискурс Дональда Трампа є результатом ефективного використання лексико-стилістичних прийомів, які допомагають

йому не лише мобілізувати підтримку серед виборців, але й створювати ефект національної єдності, закликати до дії та підкреслювати свою рішучість у досягненні політичних цілей. Риторика Трампа, насичена емоційними образами, метафорами та сатирою, дозволяє йому не лише підкоряти електорат, але й формувати громадську думку таким чином, щоб вона відображала його бачення майбутнього та необхідність змін.

ВИСНОВКИ

Політичний дискурс є важливим елементом мовної діяльності та сучасної комунікації, адже він відображає взаємодію між політичними діячами та їх аудиторією. Водночас політичний дискурс не лише передає інформацію, але й служить інструментом впливу, маніпуляції, мобілізації підтримки, формування іміджу та впливу на суспільні настрої. Він має великий потенціал для вирішення як конкретних політичних завдань, так і для конструювання образу політичного лідера в умовах глобальних змін, соціальних трансформацій та політичних криз. Його здатність впливати на суспільні настрої, прийняття політичних рішень і навіть зміну соціальних парадигм робить політичний дискурс одним із найважливіших інструментів сучасної політичної боротьби.

Політичний дискурс використовується політиками для мобілізації електорату, формування політичних поглядів та навіть для створення нових соціальних ідеалів. Зокрема, він може виконувати функцію об'єднання та заспокоєння суспільства в часи кризових ситуацій, а також служити інструментом політичної боротьби, зокрема через створення образу ворога, до якого апелюють у риторичних конструкціях. Аналіз лінгвістичних прийомів і стилістичних технік, які використовуються політичними лідерами, дозволяє нам зрозуміти, як мовні стратегії сприяють досягненню політичних цілей.

Нами було проаналізовано наукові підходи до тлумачення та класифікації політичного дискурсу, що дозволило не лише вивчити теоретичні основи політичної комунікації, а й визначити, як різні стилістичні прийоми можуть бути використані в політичному контексті. Зокрема, значну увагу було приділено функціям і стратегіям політичного дискурсу, що дозволяє політикам формувати образи, конструювати соціальні ідеали та мобілізувати підтримку. Одним із основних аспектів аналізу є функціональність риторичних прийомів, які дають змогу лідерам конструювати соціально-політичні реалії та ставити акценти на актуальних політичних проблемах.

Окремо було розглянуто особливості політичної промови. Політична промова, як жанр, передбачає вплив на аудиторію через логічне та емоційне переконання, використання стратегій самопрезентації, агресивної риторики, а також маніпуляційних прийомів для досягнення конкретних політичних цілей. Така промова завжди орієнтована на мобілізацію мас, вплив на суспільні настрої та встановлення довіри. Її успіх визначається не лише її змістом, а й емоційною реакцією слухачів.

Було виконано поставлену мету та досліджено лінгвостилістичні особливості політичного дискурсу президентів Сполучених Штатів Америки — Джозефа Байдена та Дональда Трампа. Основний корпус матеріалів дослідження становили політичні промови Джозефа Байдена та Дональда Трампа, як представників двох різних політичних течій, що є яскравими прикладами використання мови як інструменту впливу, а також маніпулювання суспільною думкою через емоційно забарвлені образи, метафори, символи та символічні фрази, які є важливими елементами політичного дискурсу.

Аналіз політичного дискурсу Байдена та Трампа на матеріалі промов президентів дозволив виокремити такі ключові стилістичні прийоми, як епітети, метафори, персоніфікації, метонімії, гіперболи, алюзії, антитези, іронію, сатиру та критичні висловлювання. Кожен з цих прийомів виконує різноманітні функції у формуванні політичного іміджу обох лідерів.

Інавгураційні промови президентів відображають використання певних стратегій для зміцнення політичної позиції лідера. Байден, наприклад, робить акцент на єдності та стабільності, часто використовує такі стилістичні прийоми, як анафора (повторення однакових слів на початку речень), риторичні питання, що сприяють залученню уваги до проблем, що потребують негайного вирішення. Проте Трамп, навпаки, використовує агресивну риторику, метафори війни та боротьби, щоб підкреслити свою рішучість і орієнтацію на зміну ситуації в країні. Такий контраст в стилях свідчить про різні політичні підходи до вирішення питань, що стоять перед державою.

Промови президентів відображають стратегії нападу, самопрезентації, утримання влади, маніпуляції, агітації та демагогії. Також було виокремлено ключові слова, якими президенти апелюють до ідей єдності та мобілізації електорату у зверненні до американського народу.

Дослідження показало, що для Байдена характерні конструкції, спрямовані на спокій і гармонію, тоді як Трамп активно застосовує техніки поляризації і розділення, акцентуючи увагу на внутрішньому розколі, що створює напругу і мобілізує прихильників через образи перемоги та боротьби. Протиставлення цих стилістичних прийомів розкриває особливості риторики кожного лідера, а також її ефективність у досягненні політичних цілей.

Аналіз синтаксичних і морфологічних засобів виявив, що у промовах Байдена часто зустрічаються складні конструкції, використання пасивних форм та синтаксичних фігур, які допомагають створювати атмосферу надії і стабільності. Натомість Трамп віддає перевагу простим і прямим висловлюванням, що підкреслюють його рішучість і прагнення діяти без затримок.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у комплексному компаративному аналізі політичного дискурсу Джо Байдена та Дональда Трампа, зокрема в контексті того, як кожен з лідерів адаптує свою риторику до нових реалій. Дональд Трамп, ставши 47-м президентом в 2025 році, має велику роль у політичному дискурсі, тому важливо вивчити, як його стиль і стратегія змінюються в умовах нових викликів. Подальший аналіз може включати також порівняння стилістичних особливостей промов різних політиків, а також вивчення впливу риторики на електоральну підтримку та прийняття політичних рішень.

Таким чином, політичний дискурс є потужним інструментом у руках лідерів, який дозволяє не лише передавати інформацію, але й формувати суспільні настрої та підтримку для реалізації політичних програм. Компаративний аналіз дискурсу Джо Байдена та Дональда Трампа дозволяє

краще зрозуміти, як мовні засоби впливають на політичний процес і як вони використовуються для досягнення влади та підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф.С. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. Вісник національного університету «Львівська політехніка». 2002. № 453.С. 30–34.
2. Безугла Л. Р., Бондаренко В. Є., Донець П. М. та ін. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. під загал. ред. Шевченко І.С.: Монографія. Харків: Константа, 2005. 365 с.
3. Белова А.Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці. Іноземна філологія. Київ, 2002. Вип. 32. С. 11–14.
4. Бутова І. С. Прагматико-функціональні особливості політичного дискурсу США та України ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. Львів, 2011. 20 с.
5. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. Київ, 2001. 424 с.
6. Габермас Ю. Комунікативна дія і дискурс – дві форми повсякденної комунікації: пер. Л. Ситниченко. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Либідь, 1996. С. 84-90.
7. Деренчук Н. Мовний портрет сучасного українського політика: дис. ... канд. філ. наук : 10.02.01.українська мова. Луцьк, 2018. 228 с.
8. Дмитрук О.В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англomовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000–2005 років) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 19 с.
9. Долинський Є. В. Риторичні прийоми у політичних промовах американських лідерів як засоби маніпуляції суспільною свідомістю громадян. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Германістика та міжкультурна комунікація. Вип. 1. 2021. С. 45–51.
10. Запорожець О. Ю. Особливості політичного дискурсу у період світової економічної кризи. Політичний менеджмент. 2010. № 4. С. 83-93. Режим

- доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2010_4_11 (дата звернення: 02.09.2025)
- 11.Клименко І. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. Лінгвістичні студії: Збірник наукових праць Української преси. Вип. 19. 2009. С. 182–186
 - 12.Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 27(2). С. 101-107. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2020_27\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2020_27(2)_18) (дата звернення: 08.09.2025).
 - 13.Крапива Ю. В., Крікун Д. А. Політична промова як різновид політичної комунікації. Закарпатські філологічні студії. Ужгород, 2019. Вип. 11, Т. 2. С. 42–45.
 - 14.Лук'янець В. С. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. Київ, 2000. 304 с.
 - 15.Мацько Л.І. Лінгвістична риторика. Наука і сучасність. Ч. 4. Київ: Логос, 1999. С. 3–16.
 - 16.Набока О.М. Політичний дискурс Джо Байдена та Бориса Джонсона крізь призму лінгвопоетики. Львівський філологічний часопис. № 11. Львів, 2022. С.146-153.
 - 17.Падалка О.В. Політична промова та її просодичні характеристики. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2012. № 6. С. 66–69.
 - 18.Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики] : монографія. Київ: КНУ. 2002. 392 с.
 - 19.Ситник І. В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. № 46 том 2. 2020. С 123–126.
 - 20.Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. В. Шовкун. К.: Вид-во “Основи”, 2003. 326 с.

- 21.Хамаршех А. Ш. Стратегія демагогії у подячній промові Дональда Трампа. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2019. Вип. 90. С. 33-41.
- 22.Худолій А. О. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного аналізу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2014. Вип. 42. С. 174-177. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_42_52 (дата звернення: 10.08.2025)
- 23.Худолій, А. О. Вербальне вираження концепту МИР в політичних промовах американських президентів. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія», 1 (10). 2014. С. 194-197.
- 24.Худолій А. О. Політичні стереотипи у геостратегії США : монографія. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009. 155 с.
- 25.Шугаєв А. В., Мальченко М. С. Стратегія маніпуляції у політичному дискурсі: порівняльний аналіз риторики сучасних політичних лідерів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. № 71. 2025. С. 186–189.
- 26.Янкович М. В. Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна "дискурс" у лінгвістиці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. Вип. 15(1). С. 123-126. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2015_15%281%29_36 (дата звернення: 03.09.2025)
- 27.Al-Khawaldeh, N.N., Rababah, L.M., Khawaldeh, A.F. et al. The art of rhetoric: persuasive strategies in Biden's inauguration speech: a critical discourse analysis. Humanities and Social Sciences Communications 10, 936. 2023. URL: <https://www.nature.com/articles/s41599-023-02450-y> (date of access: 20.10.2025)
- 28.Allan, K., Burrige, K., Euphemism and Dysphemism: Language Used As Shield and Weapon. Oxford University Press, 1991.

29. Austin, J. L. How to Do Things with Words. Oxford: Oxford University Press, 1962. 168 p.
30. Biden, J. Remarks by President Biden at Signing of the Social Security Fairness Act. The White House. 2025. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2025/01/07/remarks-by-president-biden-at-signing-of-the-social-security-fairness-act/> (date of access: 05.09.2025)
31. Biden, J. Remarks by President Biden at the 2024 Kennedy Center Honorees Reception. The White House. 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/12/08/remarks-by-president-biden-at-the-2024-kennedy-center-honorees-reception/> (date of access: 05.09.2025)
32. Biden, J. Remarks by President Biden in Statement to the American People. The White House. July, 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/07/24/remarks-by-president-biden-in-statement-to-the-american-people/> (date of access: 01.10.2025)
33. Biden, J. Remarks by President Biden in Address to the Nation. The White House. 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/11/07/remarks-by-president-biden-in-address-to-the-nation-2/> (date of access: 06.09.2025)
34. Biden, J. Remarks by President Biden on Lowering the Cost of Prescription Drugs. The White House. 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/10/23/remarks-by-president-biden-on-lowering-the-cost-of-prescription-drugs-concord-nh/> (date of access: 06.09.2025)
35. Biden, J. Remarks by President Biden at a Memorial Service for Mrs. Robert F. Kennedy. The White House. 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches->

- remarks/2024/10/17/remarks-by-president-biden-at-a-memorial-service-for-mrs-robert-f-kennedy/ (date of access: 06.09.2025)
36. Biden, J. Remarks by President Biden Before the 79th Session of the United Nations General Assembly. The White House. 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/09/24/remarks-by-president-biden-before-the-79th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/> (date of access: 07.09.2025)
37. Biden, J. Remarks by President Biden in Statement to the American People. 2024. The White House. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/07/24/remarks-by-president-biden-in-statement-to-the-american-people/> (date of access: 08.09.2025)
38. Biden, J. Remarks by President Biden in Press Conference. 2024. The White House. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/07/11/remarks-by-president-biden-in-press-conference-9/> (date of access: 08.09.2025)
39. Biden, J. Remarks by President Biden on his Vision for the Economy. The White House. 2023. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/20/remarks-by-president-biden-on-his-vision-for-the-economy/> (date of access: 12.10.2025)
40. Biden, J. Remarks by President Biden Ahead of the One-Year Anniversary of Russia's Brutal and Unprovoked Invasion of Ukraine. The White House. 2023. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/21/remarks-by-president-biden-ahead-of-the-one-year-anniversary-of-russias-brutal-and-unprovoked-invasion-of-ukraine/> (date of access: 14.10.2025)
41. Biden, J. Inaugural Address by President Joseph R. Biden, Jr. The White House. 2021. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing->

- room/speeches-remarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/ (date of access: 03.09.2025)
42. Biden, J. Remarks by President Biden on the Drawdown of U.S. Forces in Afghanistan. The White House. 2021. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/07/08/remarks-by-president-biden-on-the-drawdown-of-u-s-forces-in-afghanistan/> (date of access: 12.10.2025)
43. Biden, J. Remarks by Vice President Joe Biden Introducing Kamala Harris as His Vice Presidential Running Mate in Wilmington, Delaware. The American Presidency Project. 2020. URL: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/remarks-vice-president-joe-biden-introducing-kamala-harris-his-vice-presidential-running> (date of access: 10.09.2025)
44. Chilton, P. The people' in populist discourse. Using neuro-cognitive linguistics to understand political meanings. *Journal of Language and Politics*. 2017. 16 (4). P. 582–594
45. Collins English dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/discourse> (date of access: 05.09.2025).
46. Dijk van T.A. Discourse and Manipulation // *Discourse & Society*. Vol. 17. 2006. P. 359–383
47. Dijk van T. A. *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage Publications, 1998. 374 p.
48. Dijk van T.A. *Discourse and Context: Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse*. New York: Academic Press, 1977. 255 p. URL: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/06/Teun-A.-van-Dijk-2008-Discourse-and-Context-A-Sociocognitive-Approach.pdf> (date of access: 01.08.2025)
49. Fairclough, N. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press, 1992. 259 p.

50. Graber, D. A. Political languages. In: D. D. Nimmo, & K. R. Sanders (eds). *Handbook of Political Communication*. 1981. P. 195-224
51. Harris, Z. Discourse analysis. *Language*. 1952. Vol. 28. № 1. P. 1–30.
52. Hirshberg, St. Analyzing the Rhetoric of Nixon's "Checker's Speech". *Reflexions on Language*. Oxford University Press, 1999. P. 512–519
53. Jakobson, R. *Linguistics and Poetics*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press. 1960. P. 350-377
54. Lakoff, G. *The Political Mind: Why You Can't Understand 21st-Century Politics with an 18th-Century Brain*. New York: Viking, 2008. 292 p.
55. Lakoff, G. *The Hollow Man: Donald Trump, Populism, and Post-Truth Politics*. Berkeley: University of California, 2016. 24 p.
56. Pinault, G. Benveniste et l'invention du discours. 1966. URL: <https://www.fabula.org/lht/11/pinault.html> (date of access: 20.07.2025)
57. Searle, J. R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 203 p.
58. Thorpe, B. Perspective on the George Floyd Protests. University of Washington. 2025. URL: <https://www.polisci.washington.edu/professor-thorpes-perspective-george-floyd-protests> (date of access: 03.09.2025)
59. Trump, D. President Trump Delivers Remarks at the National Prayer Breakfast. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/videos/president-trump-delivers-remarks-at-the-national-prayer-breakfast/> (date of access: 19.10.2025)
60. Trump, D. President Trump Delivers Remarks to the United Nations General Assembly. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/videos/president-trump-delivers-remarks-to-the-united-nations-general-assembly/> (date of access: 20.10.2025)
61. Trump, D. President Trump Delivers Remarks to World Leaders. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/videos/president-trump-delivers-remarks-to-world-leaders/> (date of access: 20.10.2025)

62. Trump, D. President Trump Delivers Remarks at Navy 250 Celebration. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/videos/president-trump-delivers-remarks-at-navy-250-celebration/> (date of access: 21.10.2025)
63. Trump, D. President Trump Delivers Investing in America Remarks. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/videos/president-trump-delivers-investing-in-america-remarks/> (date of access: 21.10.2025)
64. Trump, D. President Trump Delivers Remarks, Aug. 7, 2025. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/videos/president-trump-delivers-remarks-aug-7-2025/> (date of access: 22.10.2025)
65. Trump, D. The Inaugural Address. The White House. 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/remarks/2025/01/the-inaugural-address/> (date of access: 18.10.2025)
66. Urbaite, G. Metaphor and metonymy in Trump's 2025 inaugural address: A stylistic and critical discourse analysis. Rivus Journal, 3. 2025. URL: <https://rivusjournal.com/index.php/jpsa/article/view/3> (date of access: 20.10.2025)
67. Wodak, R., Meyer, M. Methods of Critical Discourse Studies. 3rd ed. Sage Publication Inc. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/284725923_Methods_of_Critical_Discourse_Studies_3rd_edition (date of access: 10.09.2025)
68. Wodak, R., Meyer, M. (Eds.). Methods of Critical Discourse Analysis. London: Sage Publications, 2001. 231 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Театр	Політичний дискурс
Сценарій, сюжет	Хід політичних подій
Автор тексту	Політик, його асистенти
Глядачі	Народ (електорат)
Реакція глядачів (аплодисменти, свист)	Голосування, акції підтримки чи протесту

Таблиця 1.4. Театральність політичного дискурсу

Додаток Б

Ключові слова в інавгураційній промові Джозефа Байдена (2021 р.)

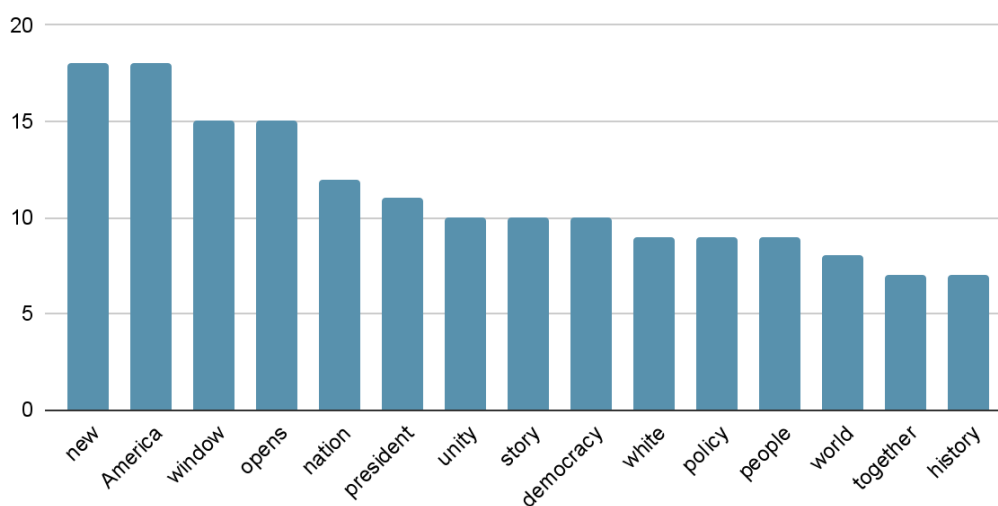

Рис 2.1. Діаграма. Ключові слова в інавгураційній промові Джозефа Байдена (2021 р.)

Додаток В

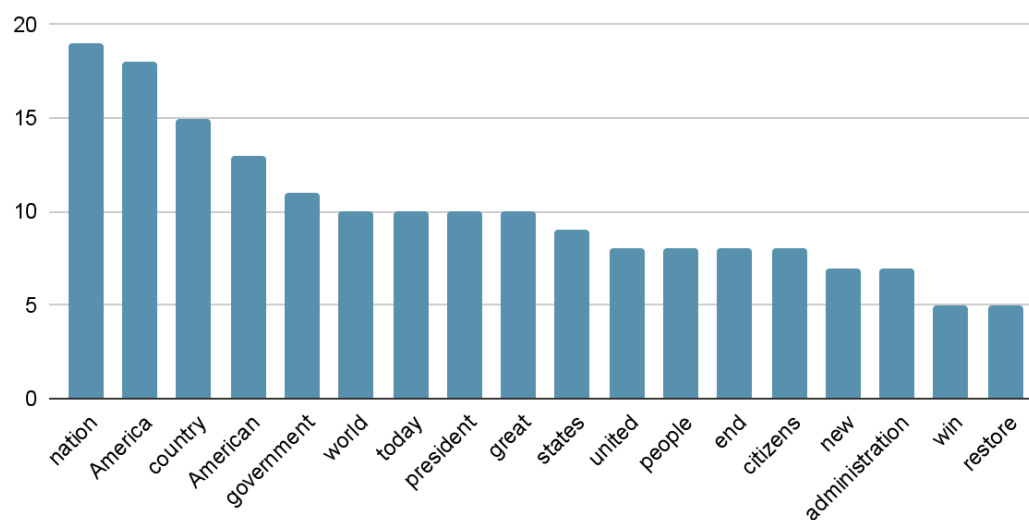
Ключові слова в інавгураційній промові
Дональда Трампа (2025 р.)

Рис 3.1. Діаграма. Ключові слова в інавгураційній промові
Дональда Трампа (2025 р.)

Додаток Г

Звернення Дональда Трампа до світових лідерів (2025 р.)

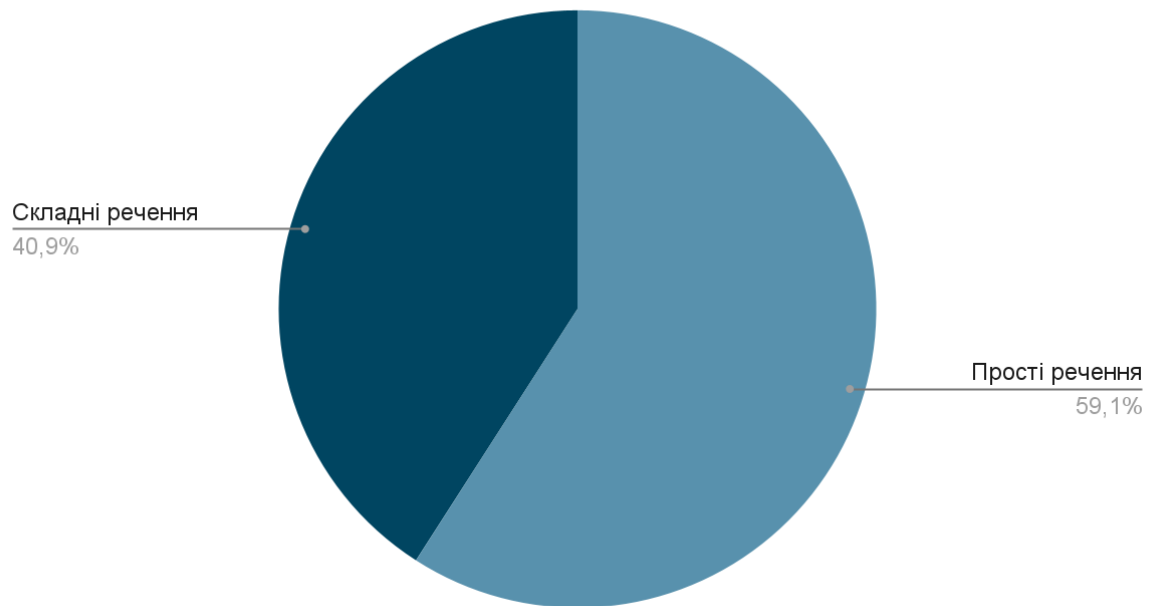

Рис 3.2.1 Речення у зверненні до світових лідерів (2025 р.)

Рис 3.2.2 Ключові слова у зверненні до світових лідерів (2025 р.)

Створено за допомогою Voyant Tools (URL: <https://voyant-tools.org/?corpus=1599ec8ccbf4b22f3ba30f9caa0593af>)